

ŽIVOT

KULTÚRNO SPOLOČENSKÝ ČASOPIS • JANUÁR • LEDEN • STYCZEŃ • ČÍSLO 1/79 ROČNÍK 22 CENA 1 ZL

ŠTASTLIVÝ NOVÝ ROK 1979

Večný kalendár Života

Roky

			Január	Február	Marec	April	Máj	Jún	Júl	August	September	Október	November	December	
1925	1953	1981	4	0	0	3	5	1	3	6	2	4	0	2	1901-2000
1926	1954	1982	5	1	1	4	6	2	4	0	3	5	1	3	Nedela
1927	1955	1983	6	2	2	5	0	3	5	0	1	4	2	4	Pondelok
1928	1956	1984	0	3	4	0	2	5	0	3	6	1	4	6	Utorok
1901	1929	1957	1985	2	5	5	1	3	1	4	0	2	5	0	Streda
1902	1930	1958	1986	3	6	6	0	2	2	5	1	3	6	1	Štvrtok
1903	1931	1959	1987	4	0	0	3	5	1	3	2	4	0	2	Piatok
1904	1932	1960	1988	5	1	2	0	3	5	4	4	6	2	4	Sobota
1905	1933	1961	1989	0	3	3	6	1	4	6	2	5	0	3	Chceli by ste vedieť, kedy
1906	1934	1962	1990	1	4	4	0	2	5	0	3	6	1	4	ste sa narodili budť sobášili?
1907	1935	1963	1991	2	5	5	1	3	6	1	4	0	2	5	Bol to štvrtok, sobota alebo iný
1908	1936	1964	1992	3	6	0	3	5	1	3	6	2	4	0	deň týždňa? Tento večný ka-
1909	1937	1965	1993	5	1	1	4	6	2	4	0	3	5	1	lendár vám ukáže každý deň
1910	1938	1966	1994	6	2	2	5	0	3	5	1	4	6	2	v týždni, alebo dátum aký
1911	1939	1967	1995	0	3	3	6	1	4	6	2	5	0	3	chcete. Napríklad chceme ve-
1912	1940	1968	1996	1	4	5	1	3	6	1	4	0	2	5	dieť aký deň bude 31. decem-
1913	1941	1969	1997	3	6	6	2	4	0	2	5	1	3	0	bra 1979. Zistíme to takto: v
1914	1942	1970	1998	4	0	0	3	5	1	3	6	2	4	0	rubrike rokov nájdeme 1979,
1915	1943	1971	1999	5	1	1	4	6	2	4	0	3	5	1	potom hľadáme číslo v tom
1916	1944	1972	2000	6	2	3	6	1	4	6	2	5	0	3	istom riadku v rubrike mesia-
1917	1945	1973		1	4	4	0	2	5	0	3	6	1	6	cov. Zistíme, že je to 6. K to-
1918	1946	1974		2	5	5	1	3	6	1	4	0	2	0	muto číslu dodáme 31, čo spolu
1919	1947	1975		3	6	6	2	4	0	2	5	1	3	3	tvorí 37. V rubrike dní nájdeme
1920	1948	1976		4	0	1	4	6	2	4	0	3	5	1	teraz číslo 37 a zistíme, že 31.
1921	1949	1977		6	2	2	5	0	3	6	1	4	6	5	december 1979 bude v pondel-
1922	1950	1978		0	3	3	6	1	4	6	2	5	0	ok. Týmto spôsobom sme zis-	
1923	1951	1979		1	4	4	0	2	5	0	3	6	1	5	tigli, že napríklad 1. január roku
1924	1952	1980		2	5	6	2	4	0	2	5	1	3	6	2000 bude v sobotu. Želáme
															vám dobrú zábavu!

ŠTASTNÝ NOVÝ ROK 1979

VŠETCI SME ZODPOVEDNÍ

Vo Varšave sa v dňoch 12.—13. decembra min.r. konalo zasadanie XIII. pléna ÚV PZRS. Referát Za plnú realizáciu spoločensko-hospodárskych úloh v roku 1979, za stvárňovanie stranicej a občianskej zodpovednosti v ich realizácii — prednesol prvý tajomník ÚV PZRS Edward Gierek (na snímke vedľa). V dňoch 21.—22. minulého mesiaca Sejm PLR schválil zákon o Národnom spoločensko-hospodárskom pláne na rok 1979. Návrh zákona predložil predsedu Rady ministrov Piotr Jaroszewicz. Prinášame výňatky z referátu s. Edwarda Giereka:

Mimoriadny význam pre úspešnú realizáciu našich plánov v oblasti ďalšieho spoločensko-hospodárskeho rozvoja krajiny má polnohospodárstvo a potravinárske hospodárstvo.

Tento rok — napriek ťažkým poveaternostným podmienkam — sme dosiahli rast celkovej polnohospodárskej produkcie. Tvorí ho tak prírastok rastnej, ako aj živočisnej produkcie. Dosiahnuté výsledky sú efektom úsilia polských rolníkov, ako aj značného dovozu obilník a krmovín a lepšieho technického vybavenia nášho polnohospodárstva. Dovolilo to zlepšiť zásobovanie obyvateľstva polnohospodárskymi plodinami a umožnilo zhromaždiť väčšie rezervy zemiakov a zeleniny na zimu.

Vyšia rastinná produkcia a plánovaný na rok 1979 dovoz obilia vo výš-

ke 5,5 mln ton vytvárajú podmienky pre ďalší rozvoj chovu na budúci rok.

Ked' vezmeme za základ skúsenosti z uplynulých rokov, rokov neúrody, rokov poklesu chovu, rokov mimoriadného úsilia štátu pre zabezpečenie krmovín z dovozu, — cieľom všetkého úsilia a snáh rolníkov malo by byť značné zvýšenie krmovinových zásob a stupňa samostačenosť nášho polnohospodárstva v tejto oblasti, a týmto aj zníženie drahého dovozu obilník a krmovín.

Naša strana spolu so ZES dôsledne speje k výrobnej aktivizácii celého polnohospodárstva. Vznikajú podmienky rozvoja polnohospodárstva vo všetkých jeho sektorech, zvyšuje sa životná úroveň vidieckeho obyvateľstva. Vidiek sa s uznaním vyjadruje k našej politike, poskytuje jej podporu. Preja-

vuje sa to v rôznych výrobných iniciatívach súkromne hospodáriacich rolníkov, družstevníkov a pracovníkov štátnych majetkov. Počítame, že polskí rolníci a vidiecka samospráva dobré využijú zimné obdobie, aby pripravili podmienky pre ďalší rast rastlinnej a živočisnej produkcie. (...)

Najdôležitejšou smernicou VII. zjazdu je nerozlučné spojenie kvality práce a kvality životných podmienok národa. Táto súvstažnosť obsahuje hľavný predpoklad a zároveň najdôležitejšiu podmienku účinnej kontinuity linie VI. zjazdu. Vyššia kvalita práce je totiž základom rastu sily krajiny a zlepšenia životných podmienok národa. Kvalita života vychádza z kvality práce, z nej vyrastá a v nej sa prejavuje.

Postulát vysokej kvality práce sa vzťahuje na celú spoločnosť a na kaž-

dého občana, na prácu vo výrobe a na všetky iné formy spoločensky nevyhnutnej činnosti, na závody, na všetky odvetvia polnohospodárstva, vedecké ústavy, školy a vysoké školy, na vedecké strediská, na každú verejnú ustanovizne a každý orgán moci. (...)

Všetci spolu, celý národ sme zodpovední za Polsko, za jeho miesto vo svete a za jeho bezpečnosť, za jeho dnešok a zajtra. Od blahobytu krajiny, od jej hospodárskej sily, od stavu politických a spoločenských vzťahov závisí blahobyt každej polskej rodiny, každej Polky a každého Polaka. Táto spoločná zodpovednosť za vlasti sa potvrdzuje a uskutočňuje v konkrétnej každodennej zodpovednosti za vykonávanú prácu, za plnenie povinností, za postoj k verejným otázkam, za osobný postoj v každodennom živote.

Začali sme realizáciu nových úloh, ktoré stojia pred nami tento rok. Najdôležitejšou z nich je nepochybne dosiahnutie spoločenských a hospodárskych cieľov určených v uzneseniaci VI. a VII. zjazdu, na ktoré strana sústreduje pozornosť celej spoločnosti. Od ich dosiahnutia závisí dynamický a harmonický rozvoj krajiny, teda aj zlepšenie našich životných podmienok dnes a zajtra. Je to jedine správna cesta a súčasne jediné pôsobenie vo vlastnomobre chápanom záujme, v prospech obmedzenia a postupnej likvidácie stále pociťovaných v spoločnosti ťažkostí a napäť, ktoré vyplývajú tak z objektívnych, ako aj subjektívnych príčin, o čom sa hovorilo na XIII. pléne ÚV.

Naša ekonomika nikdy v doterajších dejinách neprežívala tak búrlivý rozvoj ako v sedemdesiatych rokoch. Nikdy sme nebudovali takto priemyselných závodov, bytov, neurčili sme pre polnohospodárstvo takto prostriedkov a moderných strojov, nekúpili sme takto zahraničných licencí. „Vďaka

obetavému úsiliu robotníckej triedy, rolníkov a inteligencie, všetkých pracujúcich, — hovoril na pléne s. E. Gierek — boli vybudované stovky moderných výrobných a sociálnych objektov. Dosiahli sme pokrok v modernizácii polského polnohospodárstva. Vyše 4 milióny mladých Poliakov získalo vzdelenie a začalo pracovať na moderne vybavených pracoviskách.“

Vec spočíva v tom, aby sa lepšie ako doteraz využilo národných majetkov nahromadených v uplynulých rokoch, aby mnohomiliardové náklady na rozvoj hospodárstva priniesli efektívnejšie výsledky.

Tieto moderné výrobné prostriedky na domáci trh a na vývoz, ku ktorým sme neprišli ľahko, sa odovzdáva do rúk ľudí — osadenstiev, rolníkov a vedenia nášho socialistického hospodárstva. Teda od nich závisí v rozsudzujúcej miere ako bude využitý tento verejný majetok, aké výsledky priniesie pre krajinu a pre nás všetkých. Občianska zodpovednosť, ku ktorej

vyzýval prvý tajomník strany, je najistejšou zárukou zvýšenia našich pracovných efektov a našej hospodárenosti pre krajinu a pre seba. Túto pravdu by si mali uvedomiť všetci občania, keďže je vlasteneckou povinnosťou celej spoločnosti.

Každý pracovník priemyslu, polnohospodárstva a mnohých iných odvetví je súčasne výrobcom a spotrebiteľom. Ako výrobca chcel by vykonávať takú prácu, ktorá zaistuje ľahké splnenie úlohy, čo v meradle závodu budaného odvetvia alebo polnohospodárstva známená produkciu výrobkov a článkov, aké zaistujú vysokú rentabilitu, bez väčších starostí so zásobovaním, technológiou a pod. Zasa ako spotrebiteľ, každý z nás chce kupovať tovary, ktoré najviac potrebujete, kvalitné a lacné. Zladenie týchto dvoch postojov v tom zmysle, aby efekt sa zhodoval s verejným záujmom, si vyžaduje vysokú spoločenskú uvedomenosť, vyžaduje práve zodpovednosť za vlastnú každodennú prácu a za postoj k celo-

spoločenským otázkam. Takáto morálka by mala platiť v našom prístupe k povinnostiam v povolaní a v našej pôsobnosti v spoločenských orgazáciach, teda aj v Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Polsku.

Nerozlučne sa s tým spájajú otázky výchovy a medziľudskej vzťahov, ktoré vždy zohrávali veľkú úlohu v našom živote. Spája sa aj to, aby počítované ťažkosti nám nezastierali ciele, ku ktorým dôsledne smerujeme a nevyvolávali jalové kritikárstvo, ale sa stali základom pre konkrétnu prácu, pre odstránenie všetkých negatívnych prejavov nášho života, aké zmenšujú peceň chleba, z ktorého každý z nás má svoj krajec. Zväčšíť tento chlieb môže iba zlepšenie efektivity výroby a hospodárenia produktívnejšou, lepšou a mûdrejšie organizovanou našou spoločnosťou pracou, ktorú potrebuje krajina a ľudia. Vedome, že to, čo dnes urobíme dobré a načas, znamená neobyčajne dôležitú a slubnú prognózu do budúcnosti.

ZO ZASADNUTIA PREDSEDNÍCTVA ÚV KSČaS

Dňa 19. novembra m.r. sa konalo v Krakove zasadnutie predsedníctva Ústredného výboru KSČaS, ktoré prepracovalo prípravy na zvolanie VI. zjazdu našej Spoločnosti a analýzovalo aktuálne výsledky kultúrnej pôsobnosti všetkých miestnych skupín a obvodov.

Predsedníctvo sa uznieslo, že sa bude voliť jedného delegáta na 50 členov Spoločnosti a volby vo všetkých miestnych skupinách a obvodoch sa uskutočnia v termíne do 31. marca 1979.

V tom istom termíne sa uskutočnia volby výborov miestnych skupín na Orave, v Kučove, Husince, Mikolové, Krakove a vo Varšave, ako aj volby do Obvodného výboru v Zelove. Volebná kampaň a všetky prípravy na zjazd sa majú skončiť do konca prvého polroku 1979. O termíne zvolania zjazdu rozhodne plénum Ústredného výboru. (Znepokojenie vzbudzuje to, že sa volebné schôdzky v MS vo Velkej Lipnici, Hornej Zubrici, Chyžnom a Podskli nepodarili pre nedostatočné frekvencie, a v Hornej Zubrici a Velkej Lipnici dokonca ani po dvojnásabnom zvolaní. Vari členovia neboli informovaní — Z.)

O otázkach kultúrnej pôsobnosti predsedníctvo konštatovalo:

FOLKLÓRNE SÚBORY — k najaktívnejším patria spojený súbor MS z Novej Belej a Jurgova a súbor MS z Nedeca. Menej aktívny je súbor z Kacviny. Súbor z Privarovky, doteraz spojený so súborom miestnej skupiny z Kičor, sa osamostatňuje. MS v Podvilku práve organizuje vlastný súbor.

Program všetkých už pôsobiacich súborov sa rozšíri, súbory dostanú chybajúce časti krojov. Ústredný výbor v spolupráci s KOV na Orave a Spiši zariadi pravidelné vystupovanie a výmenu súborov medzi jednotlivými miestnymi skupinami. Otázka odborných inštruktorov zatiaľ nebola vyriešená.

DIVADELNÉ KRÚŽKY — dobre pôsobia krúžky z MS v Novej Belej a Nedeci, kym krúžky v Kacvine, Krempech a Hornej Zubrici už dlhšiu dobu stagnujú. Predsedníctvo s uspokojením prijalo správu, že po dlhej prestávke miestna skupina v Podvilku zorganizovala nový divadelný krúžok, ktorý sa pripravuje na svoje prvé vystúpenie. Všetky súbory dostanú nové kulisy a ďalšie vybavenie.

KAPELY — za najlepšie predsedníctvo ÚV považuje kapely miestnych skupín z Privarovky, Harkabuza, Novej Belej a Krempech; na druhom mieste sú kapely z MS v Podvilku a Nedeci. Výdatnú pomoc si vyžadujú kapely miestnych skupín v Chyžnom a Pekelniku.

KLUBOVNE — predsedníctvo ÚV konštatovalo, že k najlepšie pracujúcim klubovnám miestnych skupín pa-

tria klubovne v Novej Belej, Jurgove, Čiernej Hore (č. 2), v Nedeci, Harkabuze a v Privarovke. Dobré pracovala klubovna v Zelove, avšak budova, v ktorej sa nachádzala, je aktuálne v generálnej oprave. Ostatné klubovne nepôsobia systematicky, otvárané sú nepravidelne, najčastejšie v nedelu. V súvislosti s tým predsedníctvo ÚV schválilo uznesenie o opatreniach, ktoré miestne skupiny musia podniknúť, aby zmenili doterajší stav v ich práci. Zariadenie niektorých klubovní bude doplnené a všetky musia dostávať pravidelné tlač. Napríklad na Orave a Spiši všobec nedostávajú tlač zo Slovenska. Tak isto je potrebné zásobovať klubovní dostatočným množstvom polskej tlače a jej pravidelné doručovanie. Vo všetkých klubovnach treba aktualizovať výzobu. Klubovne MS v Chyžnom, Novej Belej, Jurgove a Hornej Zubrici budú opravené. Klubovne majú byť riadne vykurované a ich pracovná doba sa má verejne oznamovať.

Predsedníctvo vyjadrilo spokojnosť s

tým, že dvaja členovia našej Spoločnosti — kr. kr. František Kurnát, a František Kovalčík sa na pozvanie Oddeľenie pre zahraničných Slovákov Matice slovenskej zúčastnili kurzu pre choreografov, ktorí sa konali v Ružomberku v dňoch od 22. novembra do 3. decembra 1978. Predsedníctvo vyjadrilo znepokojenie v súvislosti s faktom, že KOV KSČaS na Orave nevyužil svoje miesta na tomto kurze.

Mimoriadnu starostlivosť Spoločnosti si využaduje vypracovanie programu organizačnej a kultúrnej činnosti OV v Zelove a miestnych skupín v Kučove a Husinci.

Predsedníctvo ÚV KSČaS prerokovalo aj ďalšie organizačné a finančné otázky. Zasadnutie viedol predseda ÚV Ján Molitoris a správy prednesil: tajomník ÚV Augustín Andrašák, predseda KOV KSČaS na Spiši František Kurnát, tajomník OV v Zelove Wacław Luščiński a kultúrny inštruktor KOV na Orave Jozef Omylak.

A.A.

Najstarší, dlhoroční členovia MS KSČaS v Oravke na volebnej schôdzi.

JRD

KOMJATICE

Bol krásny jesenný den, keď sme sa vybrali do jedného z popredných jednotných rolnických družstiev na Slovensku. Nachádza sa v Komjaticiach, v úrodnom nitrianskom kraji. Išli sme v zložení: pracovníci redakcie bratislavského Života so šéfredaktorom Ladislavom Tomáškom, aby nadviazali družbu, ako aj váš reportér, ktorý využil prelístosť obzriet si zblízka dnešnú, modernú slovenskú dedinu. Kvôli vysvetleniu: nadviazanie družby — ako v tomto prípade — znamená, že redakcia sleduje celoročný výrobný cyklus a všetky s tým súvisiace problémy — ekonomickej a spoločenské, ktoré sa budú vyskytovať v tomto družstve.

Zúčastnil som sa len prvého dňa tejto družby, preto je pochopiteľné, že nemôžem tuna ukázať presný a plný obraz tohto popredného družstva. Ale už na prvý pohľad robí impozantný dojem. Veľké plochy rôznorodých kultúr — kde je to potrebné — umele zavlažovaných. Mechanizácia práce je na vysokej úrovni, prácu strojov počujeme a vidíme na rozľahlých poliach, ktorých má JRD celkom 5 460 ha.

Ešte pred tromi rokmi bolo tu päť družstiev. Potom sa spojili, čo dovoľilo — ako to presvedčivo dokazoval predseda JRD Vojtech Sládeček — prekročiť bariéru v istom zmysle drobnej výroby a vytvoriť ekonomický organizmus, ktorý je schopný vyrábať veľa, kolko len možno vyvrat z tejto úrodejnej pôdy. Výsledok: čistý ročný zisk družstva 9 miliónov korún.

Na JRD Komjatice pracuje 900 osôb, z toho necelých 10 percent tvoria duševní pracovníci. V piatich obciach patriacich k tomuto družstvu býva 12 000 ľudí. Tento nepomer medzi bývajúcimi a zamestnanými robí najväčšie starosti vedeniu družstva. Na mnohých úsekoch pocitujú nedostatok pracovných sil, najmä v chove. Okolity priemysel je ešte stále z mnohých dôvodov atraktívnejší ako práca v polnohospodárstve, aj keď priemerná mesačná mzda v tomto družstve dosahuje dva tisíce korún. Družstevníci žijú dobre, čo dokazujú aj ich pekné domy. Ale mládež z týchto domov, hoci je vychovávaná na družstvenom chlebe, spája svoju budúcnosť s priemyslom. Z jednoduchého prepočtu vyplýva, že

na jedného človeka zamestnaného v družstve pripadá vyše 6 hektárov, akoby aj to, že bez komplexnej mechanizácie by nemali také výsledky, aké dosahujú.

Hektárová výnosnosť obilia — pšenice a jačmeňa — dosahuje tuna priemerne 50–55 q. Pestuje sa aj mak, kukurica, tabak, cukrová repa. Družstvo má aj vlastné vinohrady. Chovajú kravy a na 100 ha pripadá priemerne 54 kusov. Ošípaných chovajú 7 000 kusov. Rozvinutý a rentabilný je chov kačíc. Družstvo plní plán a na mnohých úsekoch ho prekračuje.

Hostia z Poľska zaviedli do vlastnej sušiarne krmív a to preto, že je to sušiareň poľskej výroby. Počul som vela milých slov o práci tohto objektu. Zaujímali sa aj o poľské polnohospodárstvo, jeho výsledky a perspektívy. Opäť som mal ten isty dojem, že napriek blízkemu susedstvu sa málo poznáme. A predsa bližšie zoznamenie, najmä ľudí toho istého povolania — malo by obrovský význam.

Text a snímky: M. KAŚKIEWICZ

Takto bývajú družstevníci v Komjaticiach.

Slniečnikove polia.

Z DISKUSIE NA PORADE ŽIVOTA

V minulom čísle sme uviedli spravodajstvo z jubilejnej porady Života, ktorá sa konala dňa 15. októbra 1978 vo Veľkej Lipnici. Dnes diskusné príspevky.

FRANTIŠEK CHALUPKA v Novej Belej: ... Spomínám si na prvý zjazd Spoločnosti v roku 1957. Vtedy sme dostali prvý exemplár nášho krajského časopisu, ktorý sa nazýval Krajský život a bol vydaný iba na rozmnožovači. Zachoval som si ho dodnes ako cennú pamiatku. Dnes sme na dožili 20. výročia. Je to náš veľký úspech. Oslavujeme toto dôležité výročie spolu s predstaviteľmi našej strany, ľudovej moci a s našimi hostmi z Československa.

Srdcne ďakujem redakčnému kolectívu na čele so šéfredaktorom, kra-

janom Chalupcom za obetavú prácu, za pomoc v našej krajanskej činnosti. Aj my všetci sa budeme usilovať, aby nás časopis sa čo najlepšie rozvíjal a aby sme spolu prežili ďalších dvadsať rokov.

ANTON ŠPYRKA z Privarovky: ... Viete, krajania, že redakcia robí pre nás veľmi veľa, píše o nás, ktorí bývame pri našej hranici, že časopis je tou cestou, ktorá nás spája. Ved' ani dnes by sme tu neboli, keby nie naša redakcia. (...)

Velmi nás teší, že tuna, u nás, svorne spolunažívame, ako to hovorí aj naše heslo: Spoločne žijeme — spoločne budujeme, lebo kedysi takto nebýalo. (...)

EUGEN KOTT z Dolnej Zubrince: ... Je nás na Orave više 60 Slovákov, ktorí bojovali v Slovenskom národnom povstani a na iných frontoch druhej svetovej vojny. Dnes sa všetci aktívne podielame na tvorení nášho súčasného života. Pracujeme vo všetkých spoločenských organizáciach, ktoré u nás pôsobia. Svojou prácou podporujeme program Poľskej zjednotenej robotnicej strany. (...)

Máme jeden časopis, ktorý si veľmi väzime. Pozorne ho čítame a tak isto pozorne ho čítajú aj niektorí naši rodáci za hranicami, ktorí sa zo Života dozvedajú, ako žijeme v Zubrici, Lipnici a inde.

Sme radi, že Život piše o tom, ako u nás volakedy bývalo, ako ľudia žili a ako sa menili ich životné podmienky atď. Treba o tom písat čo najviac. Radi by sme viacej čítali o krajských otázkach, o odborároch, zaujímavých udalostach zo sveta, cestopisy z rôznych krajín, ako aj viacej o slovenských hradoch a dejinách.

Život má veľký význam pre naše krajanské hnutie a redakčný kolektív nám veľmi pomáhal a pomáha aj v rozvoji školstva, aj pri výstavbe lycie v Jablonke, aj vo všetkých záležitostiach a problémoch. Za to sme redakciu veľmi povďační, za jej angažovanosť v našom krajanskom a spoločenskom živote.

Naša vďaka patrí ľudovému štátu za všetku pomoc, ktorú nám poskytuje.

Sme tiež vďační Československému ústavu zahraničnému v Prahe za poz-

vanie aktivistov a odbojárov na zájazde do ČSSR. Ďakujeme Matice slovenskej za knihy ktoré krajania čítajú, za pozvánky na Slovensko, za zážitky, o ktorých dlho rozprávame medzi sebou a o ktorých píšeme do Života. Sme povdáční za to, že naše deti sa môžu učiť slovenčinu na školách u nás, ale aj na Slovensku.

JOZEF KRAVONTKA z Nižných Lapšov: ... Vďaka celej krajanskej práci máme Život, ktorý nám mnoho vyliešiel a učí nás dobrým medziludskej vzťahom. (...)

Máme pekné folklórne a hudobné súbory na Spiši, v Novej Belej, Krempachoch, Jurgove, Kacvine a v Nedeci. Sú to veľmi dobré súbory, ktoré vystupovali nielen u nás, ale aj na Slovensku. Je to skutočne náš veľký úspech, ale brzdou v rozvoji je nedostatok odborného inštruktora, ktorý by nacvičoval a viedol tieto súbory. Školenie je predsa veľmi dôležitou otázkou a inštruktor musí perfektne poznáť svoju prácu. Musí naučiť ako sa spieva a hra, musí naučiť čítať nôty, ovládať harmóniu, dynamiku a farbu zvuku, aby sa ochotník stal dobrým spevákom alebo hudobníkom.

STARÉ POVĚSTI ČESKÉ

O Krokovi a jeho dcerách

Dokud vojvoda Čech vládl, panovaly všude řád a kázeň. Lidé byli pocitiví a mezi sebou věrní. U chlívů neměli závor a dveře nezamykali. Zádného zločinu těžce nevážili nežli krádeže a loupeže. Byl každý v rodu opatřen, a chudým stal se jenom ten, jenž nechtěje pracovati, byl vyobcován.

Než jak lid osírelý po smrti Čechové neměl správce, kazil se a právo hynulo. Nastaly sváry a spory nejvíce o dědiny a meze, dály se nátky, a mnozí počali sami proti sobě bojovati. Když se zlo den ode dne rozmnáhalo, sešli se starší rodu k mohyle Čechové, a vzpomínajice na mrtvého, pravili mezi sebou: „Vyhledejme sobě vojvodu, který by námi vládl a soudil po zákonom.“

I uradili se, že pošlou k Lechovi, bratu Čechovu, aby na se přijal správu lidu. Lech však, nemaje v úmyslu v Kouřimstě zůstat, odopřel, ale posradil jim k správce a soudce Krokovi, starostu mocného rodu. Ten obýval na hradě, jenž po něm slul, mezi lesy nad Mži řekou, opodál dědiny Zbečna. Zboží měl hojnou, než i moudrostí a vtipem nad jiné vynikal, takže nejen z rodu jeho, ale ze všech krajin kolem k němu spečali jako včely k oulu, aby je soudil. I poslechli Lechovy rády a zvolili všechni z vůle jednotně Krokovi, aby on byl soudcem všeho lidu.

Posadivše ho na stolici nad hrobem Čechovým, vstavili mu Čechovu čepici na hlavu; také hůl, kterou vojvoda Čech nosíval, do ruky mu podali a pocitost jemu činili.

Zatím Lech poslal posly do krajin na východ slunce, aby krajiny ohledali. Když se vrátili, oznámili, že shledali za horami, za řekou Odrou země široké, plodné a liduprázdné. Lech uslyšev chválu těch krajin, rozžehnal se s Krokiem, a pojov rodinu svou a čeleď, obrátil se do krajin posly označených. I usadil se tam a zůstal a hrady založil, Hnězdno, jemuž pro množství orlích hnizd tak přezděl, a Krakov, jež po svém synu nazval.

Krok pak českou země vládl, ji všecku soudil a moudrosti učil. Jsa vojvodou, sídlil na Buděti. Za něho tu byla škola, v níž se učili bohoslužbě, starým zpěvům i věštěním a kouzlům. Tehda měli kouzelnictví za největší umění, a toho za vzácného a bohu mítého, kdo se mohl honositi věštěm du-

chem. I moudrý Krok nazíral myslí v temno věků.

Jednou, aby ohledal věci minulé i budoucí, rozkázal, aby k němu žádny po tři dny pořád zběhlé nechodil. Osaměv, vstoupil do rozlehlé síně velkého srubu na Buděti a modle se tu obětoval bohům lesním, bohům horním i bohům vodním. Bylo za tajemné, posvátné noci letní, kdy po návrších a chlumech plály ohně a kdy se od nich tišinou rozléhaly zpěvy Jonáků a panen.

Krok se modlil a bohy a všechny duchy vyzýval, aby mu odpovídali a naučení dali o věcech budoucích. I převzvěděl mnoho v tu chvíli na svých věštěbách a tajemné ty zvěsti, jasné i šeré, poznamenal na březových kůračích a uschoval deerám svým. Pak svolal lechy a starosti a oznámil také jim jedno z toho, co té noci mu z temné budoucnosti prosvítlo v myslí a vědomí vnuknutím bohů, řka: „Tuto již nebude déle mého bytu, nebot neobstojí Budeč a dluho nepotravá. Jiné sídlo musíme hledati.“

Všechni přisvědčili, a Krok ihned vybrav si posly nařizoval: „Zítra před slunce východem odtud vykročte a vydejte se mezi poledne a východ, až přijdete k Vltavě řece, tam hledejte, až vás bohové na příhodné místo uvedou.“

I šli v ty končiny a hledali, až stanuli na pravém břehu. Vltavy na skalnatém ostrohu mezi hlubokými lesy. V jich modravém šeru valila se tichým tokem široká řeka. V ní se zhližela vysoká skála, na kteréž poslové před slunce západem stávali; v ní se zhližely travnaté lučiny na druhém břehu a temné hvozdy nad nimi na příkrých chlumech.

Pod těmi dál se řeka obracela k východu, a hlasně tam šuměly a hučely její prahy v hluboké ticho pralesa. Jak poslové ostroh i lesnatou krajinu kolem obhlédli, všechni jako jedněmi ústy v týž okamžik na té skále zvolali vnuknutím bohů: „To je to místo vyvolené!“

Tak řekli pak i Krok a všechni starší, když sem přijeli na bystrých koňích prohlédnout místo i kraje. I vystavěli tu hrad mistrným dílem tesařským z mocných klad starých dubů a smrků, stavení prostorných síní o mohutných sloupech i tichých jízdic, hrad šíry s dvory a prostranstvím pro sněmy a shromáždění lidu, když by se tu sešel obětovat bohům neb nastolit

vojvodu nebo vyslechnout jeho soud a vůli.

Kde nebylo strmé skály, vykopali hluboké příkopy na ochranu hradu a nasypali násypy, zvýšené roubenou hradbou i sruby. Těmi také opevnili silnou bránu těžkých vrat, jimž trám byl závorou.

Opodál hradu v háji vyvěral pod starými buky silný pramen, z něhož čerpali hojně čisté vody. Té studánce Jezerka říkali, hradu pak, že stál vysoko na skále, Vyšehrad. Hrad ten byl pak slavným a posvátným po všem českém plemeni, a pověst o něm šla i do sousedních plemen a dál až do končin cizího jazyka.

Na ten hrad slavně uvedli Krokovi i jeho rodinu, a velikou pocitost mu činili. Milovali moudrého vojvodu, za jehož vlády vrátilo se požehnání všeckým krajinám. Všude si mohli hleděti klidného díla. Oštěp a šíp a všecká zbraň hubila jen šelmy. Jinak lid vzdělával pilně půdu, lesy kácel a pražil, takže roli a dědin stále přibývalo.

Všude měli hojnou i v stodolách i v stájích; mří zůstával, pokud Krok zemí spravoval, a to bylo více než třicet let.

Když pak odešel k otcům, želel ho všechnu lid. Popel jeho i zbraň uložili do hrobu vedle mohyly Čechovy. Z rodiny moudrého souduce zůstaly tři dcery: Kazi, Teta, Libuše. V útlém mládí svém žily na Buděti, kdež se učily moudrosti s jinými pannami a jinochy svého plemene i s těmi, kteří z jiných sem přicházeli, jako Přemysl z rodu Stadicků.

Nad ně nade všechny, tenkrát i pak, vynikaly Krokovy dcery jako štíhlé lí-

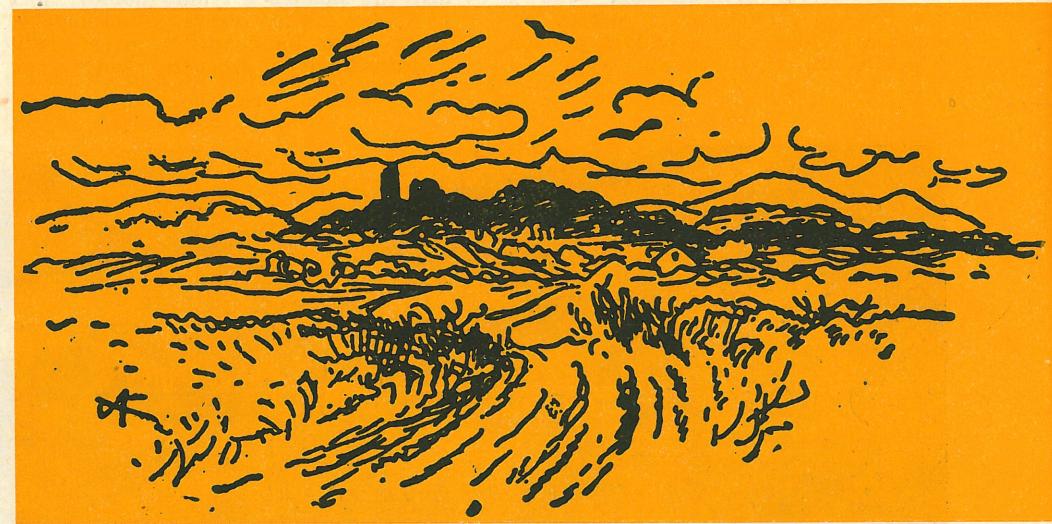
Druhá byla Teta, která dle jména svého vystavěla Tetín, hrad velejnou v vrchu příkře skály nad řekou Mži. Bojic se bohu a běsů, zaváděla obřady k jejich poctě, učila lid se jim klanět a rozličné oběti činiti. Sama pak často vstupovala na horu Pohled nad Tetínem na západ slunce, a tu k mračné modle, postavené na skále pod starými duby, se modlila a často tu obě zažehovala za dne i v teskný soumrak.

S největší oddaností vzhliželi všechni k Libuši, ač věkem nejmladší. Byla tak spanilá, těla cudného, chování vlivného, přitom vážná, v řecí jistá a rozsáfná, že i drsní, bojovní muži tlumili hlas a mírnili slova, když všecka libezná kráčela kol, že i starci věkem zkušení a znavení ji velebili, řkouce: „Nad mateř je sličnější, nad otce moudřejší.“

A s posvátnou bázní mluvili o ni, že bývá u vytržení, že se ji mění tvář i oči, když zahří věštím duchem, když hledí v budoucnu šero a vidí, co nastati má.

Po smrti Krokově sesli se lechové, vladkové a množství lidu v posvátném háji u pramene Jezerky. Též Krokovy dcery tam přišly. Pod krytem starých buků, lip a dubů snesli se starší rodů a všechnu lid o to svorně, bez potříky, aby panování zůstalo v rodě Krokově, při jeho nejmladší, Libuši.

Starý háj se rozezvěl radostným pokřikem všech a hlahol jejich zaledhal až k řece do šerých lesů. Jásajice vedli od Jezerky mladou kněžnu, ověnčenou, pohnutím zardělou na posvátný Vyšehrad. Po boku jí kráčely Kazi a Teta, sestry, a jejich dívky, před nimi i za knížecími deerami kráčeli

Kresba Mikoláše Alše

lie nad květy luční, moudrostí a myslí ušlechtilou i spamilostí tváře a postavy, jež byla krásně na výsost urostlá, takže byly na podiv všem.

Z nich Kazi znala všeliké býli a koření i jeho moc. Jím hojila různé neduhy; než i pouhým slovem krotila bolesti, zažehnávajíc je jménem mocných bohů a duchů. Svým mocným kouzlem a slovem žehnání přinutila často i sudičky k své vůli, a vraceala život i tam, kde již unikal posledním dechem. Ta po smrti otcové sídlila nejčastěji na hradě, jenž stál u hory Oseku poblíže řeky a jenž po ní slul Kazin hrad.

statní lechové a starostové, vznesení rodem a věhlasem.

Ti, uvede Libuši na prostorné nádvoří vojvodského hradu, usadili ji na kamenný stolec pod košatou lipou, kdež otec její, moudrý soudce a vladislav, sedával. Mladá kněžna měla svůj hrad, po ní Libušin* nazvaný, který vystavěla vedle lesa tahnoucího se ke vsi Zbečnu. Od svého však nastolení sídlila na Vyšehradě, moudře odtud vládnouc všemu lidu.

*) Nyní ves u Smečna na Rakovnicku.

Také dostávali Život pravidelně. Navrhujem, aby Život vychádzal ako dvojtýždeník.

AUGUSTÍN BRYJA z Vyšných Lapšov: ... Naša dnešná porada je iná ako tie, ktoré mávame každoročne. Je totiž venovaná 20. výročiu Života. To nás všetkých zavázuje, aby sme si vzali k srdcu, že jediný časopis v slovenčine a češtine vydávaný pre nás musíme ešte viacej podporovať, písat viacej príspievkov z našich dediniek, využívať ūsilie, aby sa počet predplatiteľov stále zväčšoval. (...)

JÁN VENIT z Kacvina: O Živote môžem povedať len to najlepšie. Sme radi, že o nás piše a že o nás môžu prečítať aj inde, napríklad v Bratislavе. Ide však aj o to, aby sa úroveň Života stále zvyšovala, aby sme z neho mali stále väčší úžitok, aby stále lepšie reprezentovala naše krajanské hnutie v Polsku, a aby sa stále zväčšovala jeho priama účasť v organizačnej a kultúrnej činnosti našej Spoločnosti.

JÁN KUBASEK z Kacvina: ... Žežali by sme si aj, aby sme po 20. vý-

Takého inštruktora nemáme. Dnes už nemůže být tak, ako kdyži, že stačili len klubovne a hudobné nástroje, dnes musíme mať aj vyškolené súbořy.

Tak isto treba aj mládež povzbudzovať, aby sa zúčastňovala našej kultúrnej pôsobnosti v kapelách a súboroch, aby sa namiesto vysedávania v bare plnejšie podielala na našom kultúrnom dianí.

FRANTIŠEK ŽIVIOL z Malej Lipnice: ... Aj nám v Spoločnosti na Orave ide o to, aby inštruktor vedel naučiť hrať, spievať a tančovať, aby súbory nacvičovali a viedol, lebo bez toho nemožno rozvíjať kultúrnu činnosť.

(...) V Živote sú potrebné aj rady lekára, ktoré by nás učili, ako sa stať o vlastné zdravie, a nie iba to, že sa treba obrátiť na lekára. (...)

FRANTIŠEK SVETLÁK z Malej Lipnice: ... Sme povodační Životu, že sa zaoberá otázkami nás, odbojárov.

Chceli by sme si prečítať v našom časopise kde, keby a ako sme bojovali.

ĐAKUJEME Matici slovenskej za knihu, ktorá nám posila a oživávame ďalšie prehľbenie spolupráce s našou Spoločnosťou.

JOZEF KLAK z Nižných Lapšov: ... Musíme zlepšiť prácu našich súborov na Spiši či Orave. Srdečne dăkujeme štátnym orgánom a Vám, krajan Chalupec za celých dvadsať rokov pomocí a starostlivosť. Dăkujeme za finančné prostriedky, čo sme dostali na hudobné nástroje, ktoré tak krásne hrajú. V prítomnosti nás, všetkých tunu zhromždených krajánov zo Spiša a Oravy, dăkujeme Vám, krajan šéfredaktor za všetku prácu v naš prospech, za všetku pomoc, ktorú ste nám po celú dobu poskytovali.

ANNA BIALOŇOVÁ z Kičor: ... Život je nám potrebný, ale chcela by

V minulom čísle sme si prečítali úryvok Červeného vína o zasadani obecnej rady vo Vlčindole. Výbornici, ktorí sa zišli v obecnej prešovni, najprv presledili všetky vinohrady, odhadli a úradne zistili, v akom stave sa nachádza uroda a napokon určili čas oberačiek. Pri tomto hodnotení sme mali možnosť poznati všetkých vlčindolských obyvateľov, ich majetkový stav a dozvedieť sa, akí sú z nich vinohradníci. Zasadanie sa končí tradične pijatou, pri ktorej vychádzajú najavo mnohé konflikty a spory medzi výborníkmi. A zatial celý Vlčindol čaká netreplivo na úrodu, ktorá sa slubuje zázračná. Konečne nadišiel deň oberačky, prvej oberačky Urbana Habžu.

František HEČKO

ČERVENÉ VÍNO

Oberačky

(uryvok 6)

Ako sa len Urban teší a chystal do tohto pracovného vyvrcholenia! V predchodiacom týždni preváral v kotle vodu, s vriacou poprebáral sudy, kadečky a putne, poumýval skrutkový pres, mlynček, štvrtáky, nálevy a škopky. Všetky nádoby, vodou vybarvené a čisté, poobracal ešte hore dnami a pozalieval vodou, aby sa dôkladne stiahli a zapučali. Netreba im slopať víno, keď sa môžu napiť vody. Robil to nábožne. Pivnicu povysýpal zrnitým pieskom a ubil kyjanicou. Prešovnu vydrol, až sa tehly červeneli. Prichystal sa prijať prvú úrodu so svietivou čistotou.

Aj iní vlčindolskí vinohradníci sa chystali, no nie tak dôkladne. On, Urban, mal dve príčiny na starostlivosť: chystal sa na prvú svoju oberačku a dôkladnosť mal už odjakživa v krvi. S Oliverom Ejhledjefskom vopred pospremýšľal všetky prípadnosti, prichodiaci do úvahy. Z bazových rúrok a z poškodených hadíc narobili si kvasných zátok na zaistenie čistoty kvasenia. Z výskumnej stanice v Západnom Meste dodali dve fláše ušľachtilej kvasníc, obrali niečo hrozna, vytlačili v Oliverovom ručnom priešku a spravili si zákvas: už im búri v okovových súdkoch.

Habdžovi sú vo vinohrade šiesti. Marek preháňa sa po riadkoch. Majú ho tam na okrasu. Kristína s vedrom zaostáva, lebo nemôže sa zohýnať. Mrzí ju. Čažko znáša že nevládze pomáha, ako by chcela. Darmo ju Urban s Katarinou posielajú domov. Čo sa jej navráveli, aby striehla dom! Nie je s ňou rady. Upiera na nich veľké oči, akoby prosila: „Nechajte ma tu!“ Ba chce Urbanovi dvíhať putňu, prvú putňu hrozna, čo naoberali, ale Katarína sa väzne pajed: — Že si ty, Kristína, nedáš... Kristejžiši, čo robíš... povedať...

On sa rozkváša tiež, nevediac napochytre, či na Kristínu, či na Katarínu. Dudre pod putňou, kráčajúc dolu chodníkom. Vpoly Volských chrbotov stretne prababičku, svoju starú mať, Alojziu Kristovú. Kráčajú rezko ešte, s noškou na chrbe a vedierkom v ruke.

— Preboha, prababička idú!

— Idem vám pomôcť, synku, oberať! Dobré zdravie!

— A pustili vás? — hrozí sa Urban.

— Kto ma má púšťať? Šla som, a je!

— To je udalosť, chíha! — diví sa Urban.

— Aká udalosť? Treba vám tento týždeň obrať, lebo v klboch cítim dažde! A len si ty choď, Urban, viem ja, čo robím...

— Mohli by ste Kristínu odduriť do domu! — kričí za nimi, ale osiemdesiatročná prababička trielia už hore chodníkom. Ani nepozdravujú, len sa ženú priamo ku Kristíne, a keď pozrú na ňu, s mäkkou účasťou ju berú za ruku a táhajú na chodník.

— Choď si, ty moja krásna, do domu...

— Ale, babička, keď máme včul tolko roboty... — vzpiera sa Kristína.

— Akuráto si vymysliš! Len si jej nenarob ešte viac! Na robotu, ved' vidíš, som tu ja... skoro až kričia prababička.

Kristína ide.

Prababička dívajú sa za ňou a usmievajú sa. Marka, ktorý si ich vytratil cez rok z pamäti, vidia prásiť za ňou. Nôžkami cupoce a hlávkou natriasa. Prababička sa usmievajú.

Dávajú sa do práce. Sú ohybná, mocná, robotná. Drak a či čo. Ukazuje sa, že sú nielen usilovaná oberačka,

— Čo sa staráš! — hnevá sa Nehreš.

— Kto sú to? — vyzveda Oliver.

— Zelená Lipa a krvavý Hnát. Zo Slivnice.

— Inde nekúpili?

— Myslíš, že by sa tlkli po Vlčindole! Tí čalaprtky neberú. Sú to hákliví sviniaři... s fajnovými rypákmami...

Zelená Lipa dlho sa krútila u Olivera. Tučná a rozpasaná. Kliala a po-

Večer, bolo už prítmie, prababička sepli Urbanovi:

Mohol by si prebehnuť do Zelenej Misy... Vieš ku komu! Dosť možno zajtra...

Nakýdal červeného rmutu do kvasného sudov, upratal prešovnu, zatiahol skrutky na preši, až postonáva, a ide.

Pred svätým Urbanom stretne Olivera s Apoštolum.

ale chápu i Urbanove novoty v triedenej hrozna, ktoré im Katarína vysvetlila.

— Len Oberaj, neuč ma! V botách som zodrala...

Katarínu s jej hepoú a pohunkom naháňajú v robote, až je z toho na Volských chrbotach horúco.

Urban, ktorý sa s putňou na chrbe docabral do domu, bol to z Volských chrbotov za vyše päť minút chôdze, dosť očervenal v tvári. Putňu si natriasol, že mohla vziať do sedemdesiat. Z chrba si ju zložil na okraj kadečky. Potom sa napína, lebo je to práca pre dvoch, dvíha ju dohora a v povečení opretú o kraj dreveného kopčaha, prípevneného na mlynčeku, vsýpa hrozno do mlynca. Prvé kvapky zeleného muštu plieskajú na, jedlové dno kadečky. Sladkastá vóna, tuhá a korenistá, stúpa mu k nosu. Usmieva sa do riedkych fúzov a cíti tupý trepot srdca. Prvá putňa! Hlavou mu bežia myšlienky a ruky chytajú sa kolesnej kľuky. Krúti. Rýchle a tuho.

Obsah putne zomieľ na dúšok. Ocelové valce, hlboko ryhované, ozvali sa hladkým kovovým rykom. Dosť: kopča je prázdný!

Vo vinohrade stojia už dve putne plné. Prababička víta jeho s mlkvou výčitkou. Trochu sa pribavil v dome. Obrali ani nie osem riadkov: čo koreň, to za pol vedra hrozna! Urban sa až laká úrody. Čaká i teší sa zdravemu, svietivému, sladkému hroznu. Nahníteho sotva za pol vodovej putienky. Až rastie od radosti, stojí ako stlp. A díva sa nahor zrumenený v tvári.

Do polnoci nalial Urban z prútených košín v kadečkách dva štrnáštokovnáky zelenýmu muštom. A nabil do preša dva mäkké kláty. Všetko mu v dome už spi. Vonku tmavá októbrová noc osieva hviezdy. Mušt vyteká z preša a cícerkom zvoní v podloženom skopku. Zvuk tečúceho muštu ponáša sa na tenké škrípanie kovu a napĺňa tišinu v prešovni čímsi lahodným a poetic kým. Sedí na prešovom ráme s hlavou polosklonenou. Krv sa búri, na krku cíti, ako sa mu rozdúvajú žily. Bdie. Jeho bdenie je plodné. Je to stráž pri diele, ktoré sa roztiska donekonečna.

V stredu večer, keď si mladý Habdža spočítal číslice na naliatých sudech a okom premeral obsah kadečiek, zistil, že ho výpočty, i keď boli smelé, sklamali. Odhadoval nízko. Do polnoci nalije osemdesiat okovov a ešte ostáva obrat skoro polovicu bieleho vo Vlčích kútoch a všetko červené! Aspoň dvadsať okovov sudoviny... len kde vzriať? Mišo Vandák pri Čertovej hu be všetko už vypredal, čo bez rok zhlobil. So starostlivým škibaním v tvári rozbieha sa k Oliverovi.

Ten podudráva v prešovni v rovnakých starostiah.

— Viem, po čo ideš!

— Aleba!

— Chcel som k tebe, — priznáva sa Oliver.

— Po to isté? — háda Urban.

— Ano.

Chvílu mlčia.

— Leje tohto roku, — začína Urban.

— Ako divé...

Zasa pomlčka. Vehádzza Červík-Nehreš.

— Idú kupci... nalej mi, Oliver! — pozerá na flašu.

Stalo sa.

Vonku počúť hrkot vozov. Stmievajú sa. Kone frkajú.

— Co tak pozde prišli? — sputuje sa Habdža.

nižovala. Ale napokon, zaslinená a prskajúca, ustáli sa na päťdesiatstest za sto. Krvavý Hnát šiel s Urbanom dosť neochotne. Už bol šerý večer a on, okrem iných necnosti, bol i krátkozraký. Za nimi hrkoce plochý voz s tridsiatimi okovmi. Sudy na voze duniňa prázdnootu.

V prešovni si kupec najprv obzera Kristínu. Maličký, podobný Pančuchovi. Tvár má vychudnutú, a skoro detuskú. Tlapká Urbana po pleci.

— Tuto sú dve oberačky! — hovorí.

Kristína sa pýri, odchádza do kuchyne, sprevádzaná myšacími očkami prvého kupca.

Urban, pozorujúci ho, natešený konštatuje, že poriadok v prešovni a v pivnici pôsobí naňho príaznivo. V pivnici káže Krvavý Hnát naplniť štvrták muštom do polovice. Potom ponára doň brokovú váhu, prisvecuje sviecou, vyníma meradlo a obližuje ho.

— Päťdesiatpäť! — núka, zahľadený do neurácia.

— Z lacného kraja, — odráža Urban, stískajúc zuby.

— A kolko? — skláňa sa nad štvrták, dlho ovoniavajúc sladkastú arómou.

— Päťdesiat sedem! — rozkazuje Urban nevrlo.

— Ty si Habdžov zo Zelenej Misy?

— Áno.

— Tak počuj, šest!

— Nie!

Krvavý Hnát ženie sa z pivnice hore schodmi do prešovne. Na prahu sa potkýna, ale Urban stačí ho prichytiť.

— Pol siedma!

— Sedem!

— Slachty si dal aké? — sputuje sa odborník.

— Rizling, zelený veľtlín a sylván.

— A prečo nie chrupky?

— Tie sú v druhých sudech. Chceli ste len zelené!

— Ach, tak... naozaj. A neklameš, iste si ty Habdžov? Nevyzeraš... budeš na mater!

— Hovoria, že na mater, — vrví Urban.

— No, pes fa ber, teda sedem!

— Plesk!

Habdžov syn stíksa drobnú, vlnkú ruku Krvavého Hnáta tuho (...)

Vo štvrtok do desiatej obrali Habdžovci všetko biele hrozno. Oberači prešli spiatky na Volské chrby do čierneho. Bolo ho tam nemnoho: iba poriedko stáli portugalové a frankové klče s načervenastým lístím, ovesané strapmi dopoly kolíkov. Prababička nahláša s prácou. Potratili všetku dobrosrdečnosť predošlých dní. Ich mysel sa upútava len na jednu vec: obrať, ktorý prídu dôležitejšie udalosti.

Je to tiež jalovička.

Mladého Habdžu omračuje dvojité telacie zoskupenie. Stojí s prvorodeným telaťom vpred pri krave, ktorá, hlasno rúchajúc, vytrča draplavý jazyk. Začína lízať.

V dverách maštaľky sa stmievajú.

— Neúrekom! Teda dve... ozývajú sa prababička.

Upierajú starý zrak na Urbana.

— Máš dcér!

Skrúkom je pri nich. Objíma si ich. Skrúka sa s nimi po maštali. Je troška, zdá sa, nie pri rozume. Tela pustil do slamy. Mrví sa v nej a dívka hľavu, ale na nohy ešte nemôže.

— Somárik! — protestujú prababička.

— My sme inakší neboli, — konštatujú Slinnický.

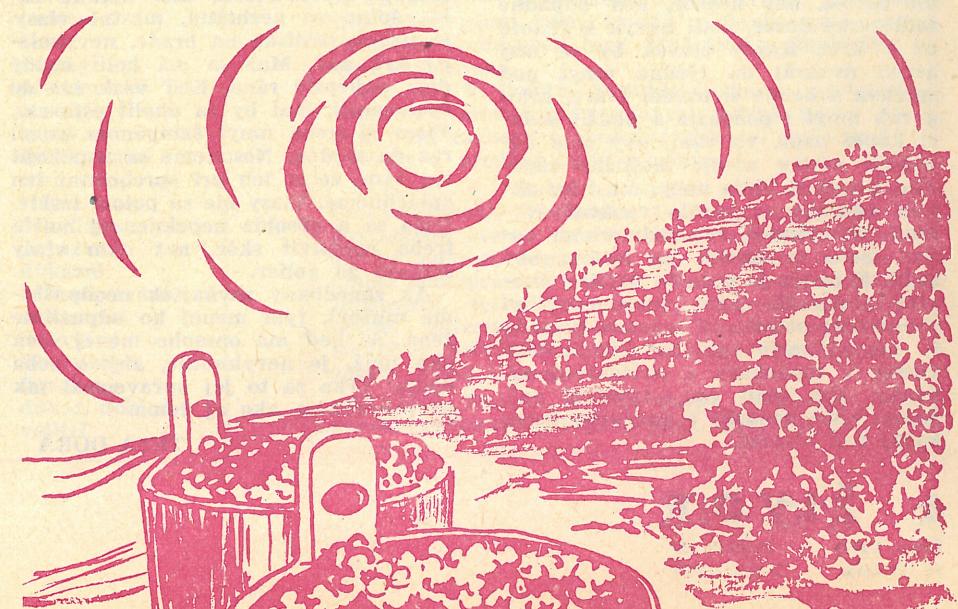
Urbanovi pomaly mizne červená farba z tváre. Len srdce mu ešte cvála v prsiach.

— A Kristína? — visí na prababičke.

— Spí.

— Na teba, Urbanko, pamätaľo šťastie trojnásobne! — vratia Tomáš Slinnický a dívajú sa mu žiživo a priamo do očí.

(POKRAČOVANIE V BUDÚCOM
CÍSLE)

MLADÍ PRED ZJAZDOM KSCaS

Ešte máme v živej pamäti jubilejné oslavy 30. výročia vzniku a pôsobnosti našej krajskej organizácie a nedávne slávnosti 20-ročia časopisu Život, a už nás čaká ďalšia významná udalosť — VI. zjazd Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku. Zjazd, ktorý zhodnotí dosiahnuté výsledky jednotlivých miestnych skupín i Spoločnosti ako celku a naštarte nové úlohy a smery, ktorými sa krajské hnutie bude uberať v budúcnosti.

Na Orave je už volebná kampaň v plnom prúde, na Spiši sa začne v tomto mesiaci, potom bude pokračovať v českých strediskách. Volia sa prví delegáti na zjazd, pričom hodno zdôrazní, že účastníci volebných schôdzí zvlášt' dbajú o to, aby vybrali zo svojich radov najlepších a najaktívnejších, čo by ich dôstojne reprezentovali na tomto najvyššom fóre našej Spoločnosti.

Medzi zjazdovými delegátmi — tak ako v minulých rokoch — bude nepochybne zastúpená aj krajská mládež. Tá, čo pôsobí priamo v ochotníckom umeleckom hnutí a neraz sa po-

dieľa i na organizačnej činnosti miestnych skupín, teda nová generácia, ktorá bude postupne preberať kolík v šafete pokolení, aké sa striedajú už vo vyše tridsaťročnej pôsobnosti násheho krajského hnutia. Nemusíme zdôrazňovať, že mandát delegáta je prejavom dôvery členov MS k mladým aktivistom a zároveň výrazom uznania za ich obetavú prácu a angažovanosť pre ďalší rozkvet našej Spoločnosti.

S čím teda pôjdú a mali by ísť mladí delegáti na celoštátny zjazd KSCaS? Niet pochybnosti, že s úspechmi i problémami a vôbec s výsledkami dosiahnutými v medzizjazdovom období predovšetkým v práci Spoločnosti, ale aj mimo nej — na svojich pracoviskách, vo verejnom živote svojich obcí či oblastí, súhlasne s tradičným heslom našej Spoločnosti: Spoločne žijeme — spoločne budujeme.

Aké boli tieto výsledky? Hovoriac všeobecne, bolo ich hodne, v jediných miestnych skupinách väčšie, v iných menšie, ale v niektorých len celkom nepatrné. Nepochybne k úspechom mladých aktivistov treba zaradiť čin-

nosť ochotníkov učinkujúcich v spojenom folklórnom súbore MS KSCaS v Novej Belej a Jurgove. Je to vyzretý súbor, ktorý zožal už nejeden úspech doma i na Slovensku. Vyspel a dosiahol primeranú úroveň aj folklórny súbor MS KSCaS z Nedece, ktorý sa tak tiež môže popytať peknými výsledkami. Znamenite si počína mladý divadelný krúžok z Novej Belej, ktorého inscenácie zhliadli v uplynulom období stovky krajanov na Spiši a Orave. Úspešne pôsobia mladé krajské ludové kapely v Chyžnom, Veľkej Lipnici a Novej Belej, ako aj mládežnícka skupina Pacigovcov, súbor a ludová kapela MS v Krempachoch, nehovoriač už o iných hudobných telesách na Orave a Spiši, v ktorých učinkujú starší krajania. Zvlášť treba zdôrazniť úspešnú pôsobnosť českého detského zboru zo Zelova, ktorý svojim vystúpením dokáže zakaždým očariť krajských divákov. Sú to faktky, ktoré akiste s hrdostou odznejú zo zjazdovej tribúny.

Hodno ešte poznamenať, že pred začiatkom volebnej kampane na Orave,

tamojší krajský aktív vyšiel s programom kultúrnej práce v terajšom období, zameraným najmä na rozhýbanie ochotníckeho umeleckého hnutia. Teda bolo by treba napr. založiť folklórne súbory v Dolnej Zubrici, Oravke a Jablonke, ludové kapely v Malej Lipnici a Oravke a obnoviť pôsobnosť divadelných krúžkov v Peckelníku, Jablonke, Hornej i Dolnej Zubrici, Podvilkou a Podsrni. Práve mladým krajanom na Orave sa tu naskytá príležitosť aktívne prispiet k realizácii tohto náročného ale reálneho programu, teda i k rozvoju kultúrneho diania vo svojich obciach.

Prednedávnom, ako všetci vieme, prvý tajomník UV PZRS Edward Gerek obrátil sa na slávostnom zasadnutí Sejmu s výzvou k národu, aby učil 35. výročie ľudového Poľska svedomitou prácou a výrobnými záväzkami. Mylím, že krajania svojou prácou plne odpovedia na túto výzvu a zároveň vyvinú záväzkové hnutie aj na počesť VI. zjazdu našej Spoločnosti, samozrejme za plnej spoluúčasti krajskej mládeže. Pekným zjazdovým záväzkom by bola napr. realizácia spomínaného kultúrneho programu na Orave. Som presvedčený, že tak ako v minulosti, na zjazde nebudú chýbať hlásenia krajanov z Oravy a Spiša o úspešnom splnení takýchto záväzkov.

JÁN ŠPERNOGA

Úspechy československého športu - 1978

V minulom čísle sme predstavili niekoľko najdôležitejších výsledkov polských športovcov v minulom roku a dnes pripomieneme niektoré z najväčších úspechov československých pretekárov.

Ako prvých bude vari najlepšie uviesť československých hokejistov, ktorí na majstrovstvách sveta a Európy v Prahe vybojovali striebornú medailu, pričom k majstrovskému titulu im chyboval len jeden góľ. Dokázali, že naďalej patria k najdôležitejším uchádzaniam o svetový primát. V máji ďalší v poradí úspech dosiahli čs. basketbalisti, keď z majstrovstiev Európy v Poznani dovezli bronzovú medailu.

V posledných rokoch značne stúpla výkonnosť československých vzپieracov. Prejavilo sa to i na júnových majstrovstvách Európy v Havířove, kde získali 5 medailí (v tom Prohl majstrovský titul) a v družstvách sa prebojovali do prvej šestky.

V júli sa zvlášť vyznamenala najmä šermiarka Katarína Ráčová-Lokšová (písali sme o nej v č. 6/78, str. 6), ktorá na majstrovstvách sveta v Hamburgu získala v šerme fleuretom striebornú medailu. Bratislavská šer-

miarka obsadila zároveň druhé miesto v súťaži o Svetový pohár fleuretieck.

Lavina úspechov československých športovcov prišla v auguste. Najprv skupina horolezcov (M. Zaťko, J. Zaťko, A. Belica a J. Just) dobyla dosiaľ nezdolaný severný vrchol Nanga Parbatu (7816 m) v Himalajach. Neskor na amatérských majstrovstvách Európy v tenise juniorov a seniorov si čs. reprezentanti vybojovali až 8 medailí, v tom tri zlaté a štyri strieborné. Znamenite si počína čs. tenisti — juniori aj na medzinárodnom turnaji vo Wimbledone, kde Ivan Lendl obsadil vo dvojhre prvé miesto a Hana Mandlíková druhé. Napokon na rad prišli cyklisti, ktorí na majstrovstvách sveta v Mnichove vybojovali dve zlaté medaily (Anton Tkáč v šprinte a Vladimír Vačkář-Miloslav Vymazal v tandemoch) a jednu striebornú (Iva Zajíčková v šprinte).

Zo septembrových výsledkov hodno upozorniť na dva majstrovské tituly československých pilotov (Tuček v súťaži jednotlivcov a družstvo) a bronzovú medailu (Pospíšil), získané na majstrovstvách sveta v leteckej akrobácií v Hosine. Ďalší titul majstrov

sveta vybojovali čs. reprezentanti v terénnych motocyklových súťažiach, ked na MS v Smalande (Švédsko) už 14. raz po oslobodení získali Svetovú trofej. Poznamenajme, že v súťaži o Strebornú vázu skončili na treťom mieste. Jednou z najdôležitejších udalostí sezóny boli majstrovstvá Európy v ľahkej atletike v Prahe, ktoré priniesli Československú velký organizáčny úspech a 5 medailí — 2 strieborné a 3 bronzové. Ěste úspešnejšie boli čs. atlétky na halových majstrovstvách Európy v Miláne, kde Helena Fibingerová vo vrhu guliou a Jarmila Nygrnová v skoku do diaľky vybojovali zlaté medaily.

V októbri opäť očarili svet bratia Ján a Jindřich Pospíšilovci, ktorí na majstrovstvách sveta v sálovej cyklistike v Herningu (Dánsko) získali už po dvanásťkrát svetový primát v bicyklebale. Hodno poznamenať, že 11 majstrovských titulov vybojovali v neprerušenej sérii, rok za rokom, čo je absolútne nestrefávané vo svetovom športe. Na týchto majstrovstvách sa presadila i Anna Matoušková, ktorá v krasojaxze žien obsadila druhé miesto.

JÁN KACVINSKY

ON A ONA

M.R. ... bola by som rada, milá Teta Dora, keby si venovala aspoň jeden príspevok takej dôležitej otázke, akou je osobná hygiena, ktorá predstavuje základ nášho zdravia. Som presvedčená, že by si to radi prečítali všetci čitatelia...

Je to skutočne veľmi dôležitá ale i široká otázka, ktorá zahrňuje také činitele, ako osobná čistota, telesný pohyb, správna výživa a vhodné odievanie. Preto dnes len strečne o prvom z nich. Starostlivosť o čistotu tela sa má pestovať už v deťoch od prvých dní života, aby neskôr, keď odpadne rodičovský dozor, mali návyk k čistote už v krvi. Každý človek by sa mal aspoň dvakrát do týždňa umyť pod sprchou a denne si okrem tváre, krku a rúk umyť i podpažie a použiť sedacie kúpel napr. vo vani, aby sme odstránili všetky zdroje možného zápalu. Komu sa potia nohy, musí im okrem denného umývania venovať zvýšenú starostlivosť. Pri nadmernom potení treba sa obrátiť na lekára, aby zistil, či to nie je známka nejakej choroby a poradil nám prostriedky na zmierzenie potenia. V takomto prípade sa má aj často striedať hygienické vložky v topánkach a striedať aj topánky, aby mali čas „vyvetrať sa“. Samozrejme ponožky a pančuchy treba každý deň preprat.

Velmi neprijemné je rozprávať s človekom, ktorému páchnie z úst. Preto by pravidelné čistenie zubov ráno i večer malo byť samozrejmosťou. Páchnúci dych máme aj po niektorých jedlách (napr. cibula, cesnak, ryby), preto by sme po nich mali vypíti mlieko, zjesť jablko, pomaranč a pod., najmä ak chceme ísť medzi ľudí.

Na čisté telo patria aj čistá bielizeň. Nespoliehajme sa, že špinavú nevidíno. Je to sice pravda, ale cítit ju.

Dôležitým priestupkom v spoločenskom styku je aj celková neupravenosť. Nemali by sme sa preto dopúšťať takých zanedbaností, ako necisté ruky, špina za nechtami, mastné vlasy, u mužov strnisko na brade, nevyholeň krk atď. Muž sa má holí každý deň, najlepšie ráno. Ked však ide do spoločnosti, mal by sa oholiť ešte raz. Vlasy si treba umyť šampónom aspoň raz do týždňa. Nesmieme sa uspokojiť iba tým, že si ich pri sprchovaní len opláchneme. Vlasy nie sú potom lesklé, lepia sa a pôsobia nepekné. Aj holiča treba navštíviť skôr, než nám vlasy siahajú za golier.

Ak zanedbaný zovnajšok neodpúšťame mužovi, tým menej ho odpustíme žene. Aj keď má omnoho menej času ako muž, je nevyhnutné, aby o seba dbala. Týka sa to jej upravenosti tak na pracovisku, ako aj doma.

TETA DORA

SÚŤAŽ ČESKEJ A SLOVENSKÉJ PIESENE

Od 12. do 15. júla 1979 sa v Ustroni, v Bielsko-bialskej vojvodstve bude konat už IV. súťaž českej a slovenskej piesne.

Kedže naši krajania sledovali s veľkým záujmom všetky doterajšie súťaže a dokonca niektorí sa ich chceli aj zúčastniť, preto už dnes upozorňujeme, že do súťaže sa možno prihlásiť do 15. apríla t.r. Prihlášky treba podávať na zvláštnych formulároch, ktoré možno dostať na kultúrnych oddeleniach Vojvodských úradov.

Do súťaže sa môžu prihlásiť iba amatérské hudobné alebo spevácke súbory. K prihláške treba pripojiť aj nôty. Ak by krajania mali vážny záujem o túto súťaž, môžu napiisať a požiadať o podrobnejšie informácie na Kultúrne oddelenie Mestského úradu v Ustroni pri Cieszyne, ktoré je organizátorom tohto podujatia.

Možno predpokladať, že tento rok sa na súťaži českých a slovenských piesní v Ustroni zúčastnia aj naše krajské súbory a sólisti?

BRONISLAV KNAPČÍK

O tejto britskej vokálnej skupine sa začalo písat a hovoriť vlastne odnedávna, od apríla 1976, kedy získala hlavnú cenú — Gdansk Prix Eurovision na festivale v Kodani. Získala ju pesničkou Save Your Kisses For Me, ktorá sa stala populárnym šlágram skoro vo všetkých európskych krajinách, ba aj na iných svetadieloch.

Skupina vznikla v roku 1969 a debutovala šlágram Where Are You Going to My Love. Avšak ďalšie jej skladby nevzbudili väčší záujem, a tak sa skupina v r. 1972 rozpadla. O rok neskôr sa opäť objavila, ale úplne v novom zložení, v ktorom pôsobí podnes. Vystupujú v nej dve pekné dievčatá — Nicky Stevensová a Sandra Stevensová a dva chlapci Lee Sheridan a Marti Lee. Manažerom skupiny je Tony Hiller, spoluautor všetkých jej doterajších šlágov. Pred založením skupiny všetci jej členovia vystupovali v rôznych hudobných a speváckych telesach v Anglicku, Južnej Afrike a Austrálii — majú teda bohaté profesionálne skúsenosti.

Z najznámejších šlágov skupiny Brotherhood of Man hodno ešte spomenú United We Stand a California Sunday Morning. Nahrali už viac platní (jedna z posledných má názov Love and Kisses), ktoré malí spolu niekoľkomiliónový náklad a rýchle sa vypredali. Niektorí kritici sice vytýkajú skupine, že má príliš ľahký, jednoduchý repertoár a snaží sa napodobňovať laureátov intervízie z posledných rokov — švédsku skupinu ABBA a holandskú Tech-In, čo je často ľine pravdu. Ale pravdu je aj to, že skupina hrá sympatické, vďačné a melodické skladby, z ktorých mnohé urobili kariéru skoro v celej Európe.

Chceme ešte pripomienuť, že v lani vo februári bola táto skupina aj v Poľsku. Koncertovala vo Varšave, nahrala v televízii, preto sa akiste mnogí milovníci hudby na ňu pamätajú.

FRANTIŠEK HRUBÍN

V novoroční noci

(...)

*

Otvírám okno po půlnoci — celé náměstí pod sněhem.

Všechno spí, přátelé i nepřátelé. Mír, ticho kolem — a já bitva v něm.

Kéž, děti mé, je vždy tak v příštích ročích, mít všude, do věků.

Jen jednu válku: v osamělých nocích bitvy, ty velké bitvy v člověku.

V těch bitvách v sobě člověk stále sílí vítězstvími i prohrami.

Kdybychom jenom chvíli polevili. čas by se navždy zavřel nad námi.

VLADIMÍR REISEL

NOVOROČNÁ

Kresba Mikoláše Alše

Už ukončil půl starý rok...
Človek sa skláňa nad súvahy,
a keď zas nový klope na oblok,
rozvážne črtá trasu novej dráhy.
Už ukončil půl starý rok.

Aj on mal chvíle plné krás,
hoci sa nimi zavše hnali chmary.
Po búrkach v nás a mimo nás
sa rozlial jas po oblohe i tvári.
Aj budúce dni budú plné krás.

S úsmevom privítame nový rok,
s nádejou ľudí dobrej vôle:
nech pokoj spevní víťazný svoj krok
a radosť tróni na rodinnom tróne.
S úsmevom privítajme nový rok!

slovník Života

(53)

POĽSKY	SLOVENSKY	ČESKY
dorosły	dospelý	dospělý
dorozumiewać	domýšlať	domýšlet
się	sa	se
dorożka	drožka	drožka
dorsz	treska	treska
dorywczo	priľžitostne	priľžitostně
dorze-	povodie,	povodi,
cze	poriecie	poříci
dorzeč-	vhodnosť,	vhodnosť,
ność	rozumnosť	rozumnosť
dorzućać	dohadzovať	dohazovať
dosadny	dôrazný, silný	dôrazný, silný
do siego	štastny	štastný
(roku)!	Nový rok!	Nový rok!
dosko-	dokonale,	dokonale,
nale	výborne	výborně
doskonalić	zdokonaľovať	zdokonalovať
doskwierać	trápiť	trápit
dosłowny	doslovny	doslovny
dosłyszałny	počutelný	slyšiteľný
dosłyszeć	dopočuť	doslechnout
dostawać	dostávať	dostávat
dostarczać	dodávať	dodávat
dostateczny	dostatočný	dostatočný
dostatek	hojnosc	hojnost
dosta-	dodávka,	dodávka,
wa	přísun	přísun
dostawca	dodavatelia	dodavatel
dostęp	přístup	přístup

dostojenstwo	dostojnosť	důstojnost
dostojnik	hodnostár	hodnostář
dostrzegać	pozorovať	dostržehnout
dosyć	dosť	dosť
dosypiać	dospávať	dospávati
dosyt	sýtosť	systosť
doszczelniać	utesňovať	utesňovať
doszczetny	úplný	úplný
doświadczenie	skúsenosť	zkušenosť
dotacja	dotácia	dotace
dotar-	zabehnutý	zaběhnutý
ty	(motor)	(motor)
dotąd	dotial	dotud
dotkliwy	citelný	citelný
dotknąć się	dotknúť sa	dotknout se
dotychezas	doteraz	dosud
dotyczyć	týkať sa	týkat se
detyk	dotyk, hmat	dotyk, hmat
dowcip	žart, vtíp	žert, vtíp
dowcipniś	vtípkár	vtipálek
dowiedzieć się	dozvedieť sa	dovědět se
dowiedziony	dokázaný	dokázany
dowodowy	dôkazný	důkazní
dowodzenie	zdôvodňovanie	zdůvodňování
dowodzić	dokazovať	dokazovat
dowolny	libovolný	libovolný
dowolność	libovola	libovolnost
dowozić	dovázať	dovážet
dowód	dôkaz, doklad	důkaz, doklad
dowódcia	velitel	velitel

LIDÉ ROKY UDÁLOSTI

LEDEN — JANUÁR

1.I.1959. Na Kubě zvítězila revoluce, největší na západní polokouli od revoluce v Mexiku; svrhla diktátora Kuby Fulgencio Batistu a vytvořila první socialistický stát v této části světa.

Kubánskí partyzáni začali bojovat nejdříve v červenci r. 1953 a pak v prosinci 1956. Vedl je tehdy 31letý Fidel Castro se skupinou mladých vlastenců, mezi nimiž byl Ernesto "Che" Guevara a bratr Fidela Raúl. K socialismu přivedl kubánské revolucionáře politický boj, když se ukázalo, že tyto cíle — tváří nátlaku ze strany Spojených států a pokusu o kontrarevoluci — jsou uskutečnitelné pouze socialistickou revolucí a za podpory SSSR a dalších socialistických států.

Revoluční Kuba, země na ploše 114 524 čtverečních kilometrů, se skoro 10 mil. obyvatel, přes obrovské potíže blokády v minulých letech má již četné hospodářské a sociální úspěchy a její osvětový systém byl uznán organizací UNESCO za vzor pro třetí svět.

Kuba upevňuje těsné s vazky spolupráce s SSSR a dalšími státy socialistického společenství, je členem RVHP a také rozvíjí živé styky s celým světem a má velkou autoritu v hnutí nezúčastněných zemí.

1.I.1969. ČSSR se stala federativním státem dvou socialistických republik: České a Slovenské.

2.I.1959. V kosmickém prostoru se ukázala první umělá planeta, sestrojená sovětskými vědci. Byla to koule vážící 1 462 kg, nazývala se Touha a byla první sovětskou kosmickou stanicí pro výzkum sluneční soustavy.

3.I.1924. Zemřel Jiří Wolker, vynikající český proletářský básník, dramatik a publicista (nar. 29.III.1900).

4.I.1874. Narodil se Josef Suk, významný český hudební skladatel a houslista, který patří mezi zakladatele české národní hudby. Kořeny Sukovy hudby tkví v bohatém lyrismu, vroucí lásce k životu a lidem a v prosté lidovosti (zem. 29.V.1935).

4.I.1944. Vítězný boj 1. československého armádního sboru v SSSR o Bielu Cerkvi.

5.I.1942. Ve Varšavě založili polští komunisté Polskou dělnickou stranou. Jejím prvním tajemníkem se stal Marceli Nowotko (1893–1942). PDS (PPR) v okupované zemi sloučila národněosvobozenecky boj s programem společenských a hospodářských přeměn, vedoucích svým rozvojem k vybudování socialistického zřízení v Polsku. Byla organizátorkou partyzánského ozbrojeného boje Lidové Gardy (GL) a dále Lidové armády (AL) a dala zrod první polské lidové moci v letech okupace. V zahraniční politice se opírala o polsko-sovětské přátelství a spolupráci zrozených ve společném boji v letech války s hitlerovským uchvatitelem. 15. prosince 1948 na slučovacím kongresu Polské dělnické strany a Polské socialistické strany vznikla Polská sjednocená dělnická strana.

15.I.1944. V Jefremově (SSSR) vznikla 2. československá paradesantní brigáda, již tvořili (70 proc. celkového počtu) bývalí příslušníci Slovenské armády, kteří na podzim r. 1943 přešli v prostoru Melitopolu k Sovětské armádě. Mezi nimi byli i naši krajané, členové KSČAS z Oravy a ze Spiše.

6.I.1913. V Porabce na Slezsku se narodil EDWARD GIEREK, první tajemník ústředního výboru PSDS.

10.I.1913. V Dubravce (část Bratislavы) se narodil GUSTÁV HUSÁK, generální tajemník KSC a prezident ČSSR.

15.I.1869. V Krakově se narodil Stanisław Wyspiański, vynikající polský dramatik, básník, malíř a reformátor divadla, autor VESELKY (Wesele), jejíž premiéra se konala 16.III.1901 (zem. 28.XI.1907).

15.I.1919. Byli zavražděni kontrarevolučními důstojníky přední činitelé německého dělnického hnutí Karl Liebknecht a Rosa Luxemburgová.

17.I.1945. V rámci velké sovětské lednové ofenzívy vojáci I. armády Vojska polského pod velením gen. Popławského osvobodili Varšavu.

21.I.1924. V Gorkách u Moskvy zemřel VLADIMÍR ILJIČ LENIN, vůdce sovětského a světového proletariátu, zakladatel prvního socialistického státu na světě — Sovětského svazu, tvůrce leninismu, jehož učení tvoří základ výstavby nové socialistické společnosti (nar. 22.IV.1870 v Simbirsku, nyní Ulanovsk).

22.I.1863. V Polsku vypuklo lednové povstání. Manifest Národní rady vyzýval polský národ do boje proti carismu a současně sloboval společenské reformy a předání půdy rolníkům.

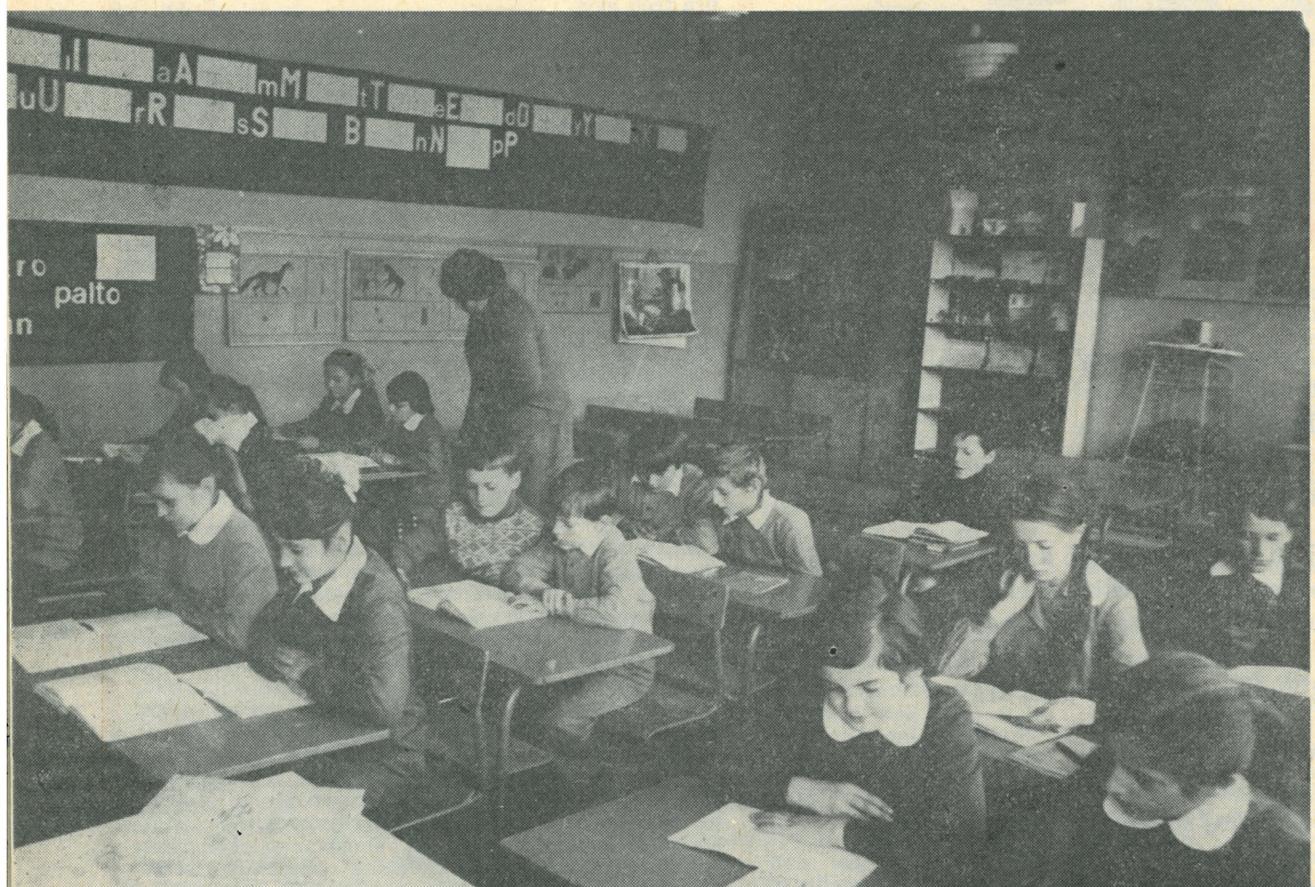
24.I.1949. V Moskvě zástupci vlád Bulharska, Československa, Maďarska, Polska, Rumunska a Sovětského svazu utvářili Radu vzájemné hospodářské pomoci, organizaci pro iniciativu a koordinaci spolupráce v oblasti výměny ekonomických zkušeností, technické pomoci, dodávek surovin, strojů, zařízení, společných investic atd. Do RVHP v pozdějších letech vstoupily NDR, Mongolsko, Kuba a Vietnam.

27.I.1839. Narodil se Ján Botto, významný slovenský romantický básník (zem. 28.IV.1881).

V DOLNOZUBRICKEJ ŠKOLE

„...máme radi slovenčinu“

Hodina slovenčiny, ktorú má so skupinou žiakov zo 4.-6. tr. učiteľka Angela Kulaviaková

stáva sa aj takto...

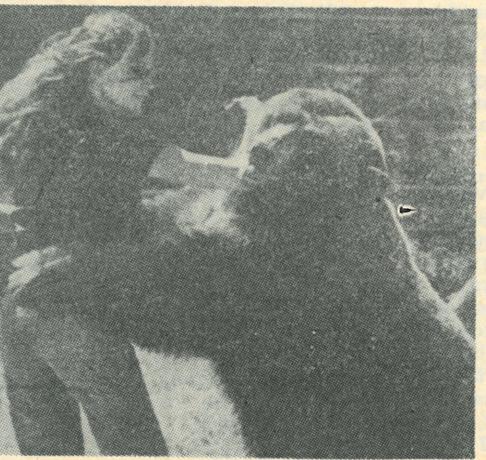
TELEVÍZIA AKO ALKOHOL. „Styri alebo päť hodín strávených pred televízorom pôsobí na organizmus tak isto, ako niekoľko pohárikov alkoholu“ — tvrdí americký vedec, dr. Robert Plumbe. Zrak sa zhorší, horšie pracuje pečienka a ľadiviny. Dr. Plumbe pozoroval skupinu osôb, ktorí po niekoľkých hodinách vysedávania pred televízorom riadili auto. 9 percent z nich prekračovalo čiaru uprostred cesty, 21 percent si nevšimalo zmenu svetla zo zeleného na červené. „Počas pozeraania televízie mozog bombarduje tolko impulzov, že sa pozorovacia schopnosť človeka znižuje“ — tvrdí americký lekár.

Nám osobne sa zdá, že sledovanie televízneho programu je predsa len ovela menej škodlivé, ako pár štamperlíkov, najmä pre vodičov.

DONNA GUTENKENSTOVÁ z Los Angeles má 25 rokov, je pekným, štíhlym dievčatom a povolaním — krotiteľkou divých zvierat. Pracuje u Ralphu Helfera, skúseného krotiteľa rôznych dravcov, ktorý požičiava svoje zvieratá do filmov, televízie a cirkusov. Donnínym chovancom je mohutný medved Pooh

vážiaci 200 kg. Mladé dievča vypracovalo vlastnú metódu zaobchádzania s medveďom a nazvalo ju „krotením pomocou lásky“. „Zvieria musí vedieť že ho milujem, — tvrdí Donna — musí to počítať na každom kroku. Vtedy sa tak isto chová ku mne. Keďže mám taký citový kontakt s mojim Poohom presne viem, ako sa zachová v každej situácii“.

V prípade slečny Gutekunstovej „krotenie pomocou lásky“ dalo výborné výsledky. Medved Pooh pozná najťažšie kúsky a dokonca svoju krotiteľku... bozkáva, nežne ju objima labami, kotúla sa s ňou na zemi a pritom dáva veľký pozor, aby jej neukrividil. Slečna Gutekunstová tvrdí, že bozkávanie s Poohom je celkom bezpečné, ale objímanie môže byť nebezpečné aj pri najlepšej vôli medveda. Pooh má velmi ostré drápy. Na snímke: Donna a jej milovaný medved.

PREKLIATA DEDINA: Dedinka Kizilcaoren vo východnom Turecku leží malebne medzi úrodnými poliami, ale daleko od iných ľudských obydlí. K najbližšiemu lekárovi sa musí cestovať traktorom, ostatne jediným na dedine, skoro päť hodín po zlých cestách. Preto ani neprekupuje, že obyvatelia Kizilcaoren sa nikdy doposiaľ nedali lekársky vyšetriť. Ale už od pokolení sa vedelo, že dedinka je „prekliata“. Ludia tam chorlaveli, rýchle starli, už ako tridsaťroční vyzerali ako starci. Mnohí môžu chodiť iba o bárlach, ich kostí sú choré a lámú sa pri najmenšom náraze. Dospelí spravidla nemajú zuby, deti vysoko sedemročné majú čierne zuby, ktoré rýchle vypadávajú. Ženy často potratia alebo rodia deti s telesnými chybami.

Celé storočia nikoho nezaujímalо, prečo je dedinka „prekliatá“. Ostatne Kizilcaoren je vziazené od ostatných dedín a ľahko sa tam dostať. A obyvatelia sa oddávajú zmierili so svojím osudem.

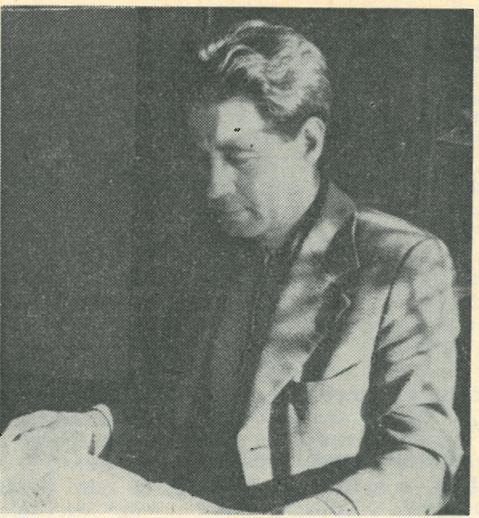
Iba prednedávnom sa o obyvateľov dedinky a ich tajomnej chorobe — ostatne celkom náhodou — začali zaujímať lekári z univerzitnej kliniky v Eskisehir. Vyšetrili obyvateľov obce a objavili pravdepodobnú príčinu ich chorôb, skorého starnutia a umierania. Totiž pramene vody v dedinke obsahujú veľké množstvo škodlivých zlúčenín fluóru. Tieto zlúčeniny sa nachádzajú nielen v pitnej vode, ale aj v zelenine, ovoci, mäse — vo všetkom čo rodí pôda patriaca dedine. Teda ludia z Kizilcaoren sú systematicky otravovaní — už v matkinkom lone. Nevedno, či sa im podarí pomôcť. Sú tak primitívni, že neveria tomu, čo hovoria vedci. Veria, že sú prekliati...

KTORÁ JE TÁ PRAVÁ? Uplynuli už roky od tragickej smrti americkej filmovej herečky Marylin Monroeovej, ale jej hviezda nehasne — nadalej je skutočným idolem pre mnohých milovníkov kina. Snáď práve preto sa objavujú stále nové následníčky, ktoré sa snažia napodobniť jej štýl a jej krásu.

Napospäť debutovala v niekoľkých filmoch Austrálčanka Linda Karridgeová, reklamovaná ako „nová Marylin“. Na našich snímkach zosmolá hviezda a jej austrálska následníčka. Ktorá z nich je „skutočná Monroe“?

DNEŠNÍ PIRÁTI. Existuje ešte mnoho miest na svetových moriach, kde možno stretnúť pirátov. Napríklad na Karibskom mori robia polovačky na luxusné jachty, pričom sami vlastnia špor-

Riaditeľ školy Eugen Poluš vo svojej pracovni

V strede Dolnej Zubríc, na úpätí mierneho svahu už zďaleka púta pozornosť silueta peknej, pozdĺžnej, poschodovej budovy. Jej biele steny s množtvom okien popretkávaných sem-tam detskými usmytymi tvárami, ale najmä hlasná vvara a kŕdel šarvancov pobehujúcich za lopou na susednom ihrisku — zretelne naznačujú, že ide o školu, ktorej malí obyvateľia plným dúškom využívajú práve prestávku vo vyučovaní.

Bol pekný, slnečný novembrový deň, keď som zavítal do tejto základnej osemročnej školy v Dolnej Zubrici, aby som splnil slub, že príde a napíšem o nej v Živote. Hoci sa už prestávka skončila, učitelský zbor sa rozšiel po triedach a na dlhých školských chodbach sa rozhostilo pracovné ticho, nemusel som dlho čakať. Čoskoro sa zjavil riaditeľ školy, skúsený pedagóg Eugen Poluš, ktorý ma počasného prijal a poskytol hodne informácií o živote i práci v škole, jej problémoch, s ktorými sa musí borit, radosťach a zaujímavostach.

Dolná Zubrica nemá akosi šťastie so školskými budovami — začal spomínať riaditeľ, inač rodák z Jablonky. Kedysi pred rokmi, keď ako novopečený učiteľ prišiel do tejto dediny, vyučovalo sa tu v starej urbárskej stavbe, ktorú obec určila pre potreby školy. Bolo v nej chladno, temno a tesno. Aj zub času poriadne nahľadal vekové steny. A tak ani nie div, že istej noci (naštastie!) prudká povichrica, aké tuna bývajú často, strhla strechu a vážne poškodila budovu. O oprave nebolo ani reči, preto sa začalo vyučovať v štyroch narýchlo prenajatých miestnostiach, roztrúsených po obci. Aké to boli podmienky, každý si vie predstaviť.

Prešlo hodne času, keď sa konečne v roku 1965 pristúpilo k výstavbe novej školy. Obec poskytla pozemok, urbár dodal drevo, obyvatelia aktívne pomáhali, najmä pri základných prácach, kopaní

základov, stavbe príjazdovej. Usilovne pracovala aj škola, ktorú realizoval dne už neexistujúci podnik Podk. Trvala dva roky. Keďže bola slávnostne otvorená, dáva, že je známe vykým potrebným zájdení pomôckami a pod., a má dvozdiel od mnogých ďalších — aj telocvičňu, ktorá menšia.

Zdalo by sa, že len školský problém končí, ale iba niekoľko rokov ďalej sa na etape sem-tam objavovali ľaskom patrné, potom čoraz väčšie — k všeobecnému zájdu.

Ani som si neuviedol, že čas tohto rozhovoru v riaďovni akosi nevemytol, že akoby v obave, že nás spadne celý strop. Obzerať a počasného, že bola to vari jediná miestna trhliňa neboli také ďalšie.

Situácia je vážna. Rovnaké pristúpilo aj gminné riaditeľstvo Jablonky, a tak čoskoro prijalo ťažkou komisiu z Krátkej kladnej obhliadky spracovania stránkový znalecký posudok v ňom oči, že príslušne stiahli plynky základnej úspory: tej na stavbu, ako aj plochá rávina tunajších oravských kŕdel, kde je vždy veľa snehu, na veľkú záťaž. Zároveň vyšli závady, ktoré odporúčajú základnú murárskeho remesla. Zároveň jednoznačne: potrebná nerálna oprava, lebo v opačnej hrozi zrútením.

Zanedlho, len čo s podariť stavebného podniku, začne sa stavba školy, ktorá bude stáť nie miliardy zlotted. Štúdia výhodené do blatu, peniaze môžu lepšie a užitočnejšie byť použité na výstavbu nových škôl, ktoré sú aké ešte treba byť na samej Orave. Ďalší komplexný.

Ale zatiaľ život v dolnozemianskom normálnym, rýchlym Každý deň 193 vedychtivým tolko navštěvuje túto školu, víc, aby si odšial vyniesli dásoby vedomostí, ktoré im dáva celý učitelský zbor. Z pracovanej, vedeckej, vlastnej iba štyri učiteličky točne málo na tolky počet tried, ale — ako som s úvazkového obmedzenia a vôle učitelského nedovolujú zájdu situáciu.

V sprievode riaditeľa školy do niekoľkých tried. V jednej

be príjavej cestu a pod.ovala školská mládež, ktoré okolo Výstavba školy, al dnes neexistujúci sta- Podl Nového Targu, ťky. Konečne v roku 1967 ie otvorená Nemusím doznamen vybavená všet- ťm začlením, učebnými pod., a tá dokonca — na iohých škôl na Orave ťu, hoci súčasných rozmerov.

, že Dol Zubrica má už em koniec z hlavy. Aj ho niekoľko rokov. Totiž po na omre v škole začali vrovaná. Najprv ne- ťoraz ťie, až napokon ému známeniu — začali riadne ťary.

neuveď, že som sa po-

tovoru riaditeľovej pravevemdo schúlil vo foteli, e, že spadne na hlavu zerám po pracovní, len- i jedinostnosť, v ktorej také ťie, a asi preto by nesprával.

ážna. Inaké väzne k nej

gminné riaditeľstvo škôl v

k čoskoro prišla do Zubric-

nia z Liptova a po dô-

dadke sačovala mnoho- lecký sudok. Hovorí sa

prasky stien spôsobujú

áklady, vora oceľ použi- ako aj vchá strecha, ktorá

oravských podmienkach,

vela súčasť nevydržala tak

Zároveň ťili najavo aj iné

odporúčaním základným zá- ho reme. Záver posudku

í: potomá je rýchla ge- a, lebo opäťom prípade

útenim.

čo sa nájst v hodný

ik, začne generálna oprá- budovať státisice, keď

otých. Svo vlastne penia- do blati peniaze, ktoré sa

užitočne využiť tre- bu nová škola, aké sa bu-

še treba budovať hoci len ve

ve. Ďalší komentár je zby-

ivot v Zubrickej škole

čílym, vchýlym tempom.

3 vedy živých detí, lebo

je túto súčasťu, zasadá do lat- vyná d'ale a d'ale

ostí, ktoré neúnavne po- velský z. Zbor veľmi za- d' okre riaditeľa tvoria

štyri ďielky. Je to sku- tolký ďiel detí v ôsmich

ako sa dozvedel — edzenia výborec nedostatok

olujú a zlepší aktuálnu

riaditeľský nazreli sme

tried. Jednej sa práve

malí prvaci učili tvoriť krátke vety, aké im zadala učiteľka Janina Malysová. V d'alej, najstaršej triede bola hodina biológie, ktorú viedla učiteľka Teresa Wi- stocká. Hned vedla, na hodine fyziky, skúšala sedemakov mgr. Maria Suwadowá. Všedný, pracovitý deň v dolnozubrigej škole.

Trochu d'ale som sa zastavil na hodine slovenčiny, ktorú v tejto škole vyučuje skúsená pedagožka Angela Kulaviaková. Hodno poznamená, že v Dolnej Zubrici sa slovenský jazyk učí skoro 60 detí a tento stav sa udržuje už viac rokov. Žiaci sú rozdelení podľa tried do troch skupín (2-3, 4-6, 7-8 tr.) a učia sa slovenčinu, žiaľ, len dve hodiny týždenne namiesto predpísaných troch. Je to vraj spôsobené, ako som sa dozvedel, spomínaným nedostatočným učiteľským obsadením v tejto škole. Musí to byť však práve na úkor slovenčiny?

Spolu s učiteľkou A. Kulaviakovou vchádzame do triedy. Žiaci vstávajú a pekne slovensky zdavia: Dobrý deň. Potom na výzvu svojej vychovateľky začínajú demonštrovať, čo sa naučili. Čítajú domáce úlohy, rozprávajú obsah prečítaných kníh, recitujú básne...

Zakrátko sa rozprúdila družná beseda. Pýtam sa žiakov na Život, čo v nôm čítajú, čo sa im najviac páči. Skoro zborovo odpovedajú, že nás krajanský časopis dobré poznajú, keďže rodičia ho predplácajú. Čítajú v nôm poviedky, správy z Oravy, no a samozrejme 14. stránku — Mladým, mladším, najmladším. Páčia sa im rozprávky a básne, pričom podotýkajú, že by chceli, aby ich bolo v Živote čo najviac. Hovoria s nadšením o zájazde na Slovensko, ktorého sa niektorí zúčastnili, a o súťažach Života. Vyznávajú, že slovenčinu majú radi a chceli by sa ju ďalej učiť...

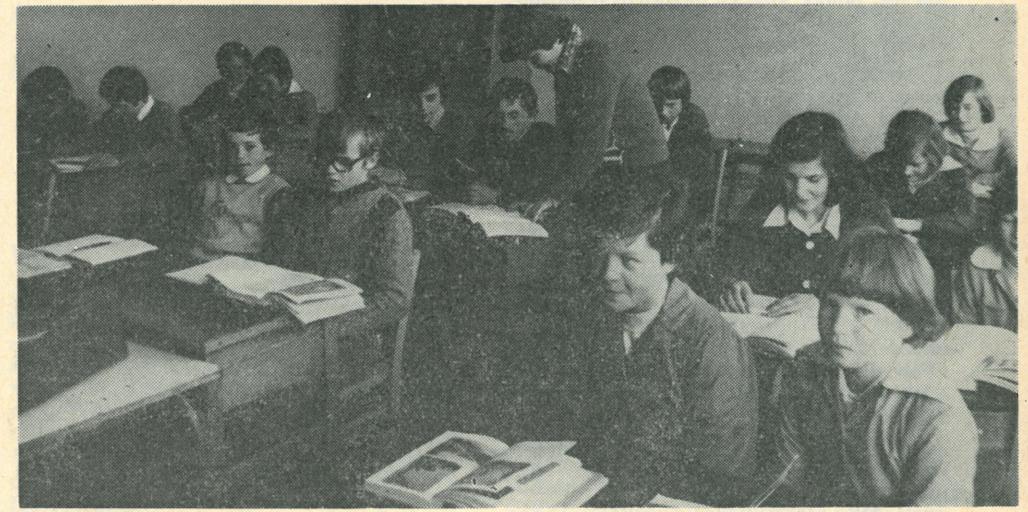
Zaujímajú ich zároveň recitačné súťaže organizované našou Spoločnosťou a Životom v spolupráci so školami, ktorých sa každoročne zúčastňovali. Musím dodať, že sa ich nielen zúčastňovali, ale si na nich aj znamenite počívali. Ved' v posledných troch ročníkoch súťaže Zdzisław Kulaviak z Dolnej Zubricie obsadil zakaždým prvé miesto v skupine mladších žiakov a medzi staršími L'idia Pavláková bola trikrát tretia. Ešte predtým k laureátom súťaže patril Zbigniew Jomiak (I. a II. miesto), Vladislava Omylaková (II. miesto) a Mária Kuláková (III. miesto). Sú to nauzápekné úspechy.

Každá vec má však svoj koniec, a tak aj toto milé stretnutie so zubrickou školskou mládežou sa muselo skončiť. Ale ešte d'ale som mal pred očami usmiate, rozriadené detské tváre, plné oduševnenia a životného elánu. Odchádzal som uistenej prísľubom, že budú ešte usilovnejsie prehľbovať svoje znalosti slovenského jazyka a — čo ma zvlášť potešilo — budú častejšie písat do redakcie Života.

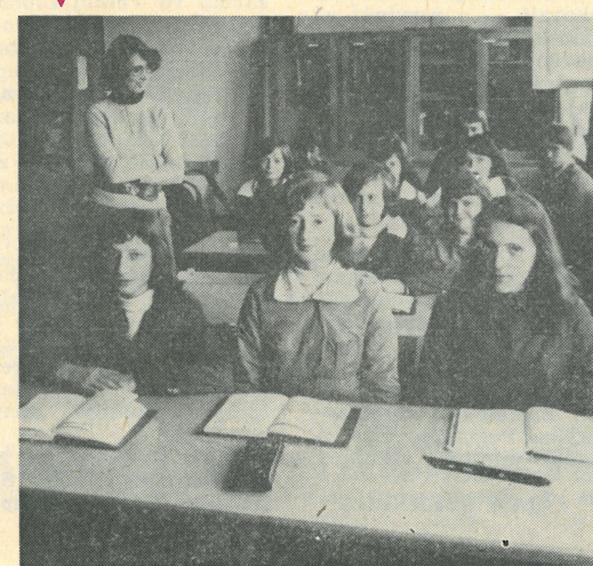
JÁN ŠPERNOGA

Dolnozubrnickí prvaci

Osma trieda so svojou učiteľkou Teresou Wistockou

lity, v ktorých motory majú výkon 700 HP a dosahujú rýchlosť 120 km/hod. Jachty na tomto mori plávajú často častejšie v konvojoch; podľa odhadov americkej pobréznej stráže je tu až pársto rýchlych pirátskych lodí.

Iným miestom, kde šarapatia piráti, je rápidne pobrežie Afriky. Piráti — na lodi primitívnych lodí — útočia hľadane v noci z nedaleko prístavov. Veľmi nebezpečné sú tiež pobrežia Thajska a Filipín. Ozbrojení piráti útočia dokonca na veľké lode.

Každý rok padá za obet pirátom na všetkých moriach okolo 1000 lodí.

STASTNÝ OSUD. Istá gazzinka z Adelaidy v Austrálii našla na ulici náprsnú tašku, v ktorej bolo okolo 100 dolárov. Zaniesla ju na oddelenie strát a nálezov. Keď sa prihlásil majiteľ tašky, aby jej vyplatil nálezné, pani z Adelaidy odmetla peniaze, keďže odovzdanie tašky považovala za normálnu vec. Preto majiteľ tašky jej daroval žreb na lotériu, ktorý prijala. A práve na tento žreb padla hlavná výhra, motorový čln a 10 000 dolárov v hotovosti! Meno austrálskej gazzinky nepoznáme — uprosila tož austrálskych novinárov, aby ho neuverejnovali.

SPIEVEDODCA PO HROBOCH: Americký herec Michael Chellel, ktorý zatiaľ hral malé úlohy vo filmoch, našiel si do-

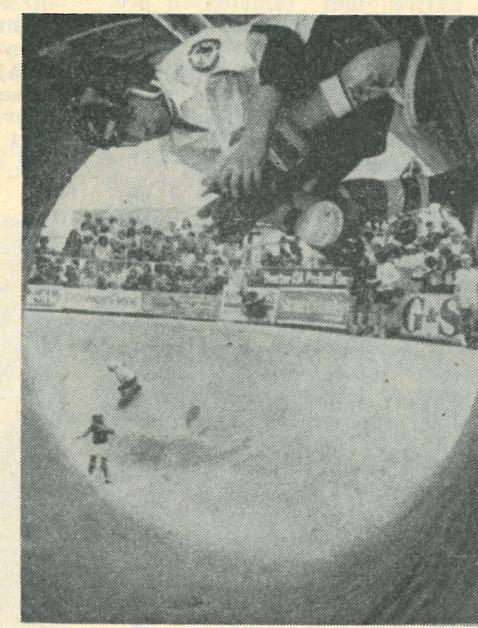
datočný výborný, aj keď trochu strašidelný zárobkový zdroj. Venoval dosť času na to, aby zistil, kde je pochovaných 140 d'alev filmových hviezd. Potom vydal Sprievodcu po hroboch a predáva ho so značným ziskom turistom. Skoro každý, kto prichádza do Hollywoodu chce vedieť, kde sú pochované pozostatky takých „nesmrtelných“ ako Marilyn Monroe, Rudolf Valentino, Clark Gable, Gary Cooper či Humphrey Bogart...

SUPERKOČKY
Ve švýcarskom Luzernu sa konala mezinárodní výstava koček, ktorá se zúčastnilo pries 800 čtvernožecov tohoto rodu. Nebyli zde samozrejme zastoupeni obyčejni mourkové. První ceny si odnesly siamské a perské kočky. Největší zájem však budily kočky velmi vzácné rasy, norska lesní. Největší z vystavených koček byl čtyřletý kocour Cherry, ktorý vážil 6,8 kg (průmerná váha kočky 3,5 kg). Na snímku: nejméně norská lesní kočka.

SKATEBOARD V POTRUBÍ Dlouho jezdili fanatikové skateboardu v USA

v poskládaných rourách, připravených na stavbu dálkových plynovodů. Teď mají legální dráhu v rourě o průměru 6 metrů a jízda kolem dokola se stala uznávanou disciplínou.

BUDEME TOPIT SLUNCEM? Ve Velké Británii zjistili, že do roku 2020 by Slunce mohlo přispět britskému

hospodářství dvěma miliardami liber šterlinků. Získaná energie by se rovnala 35 miliónů tun uhlí. Takový odhad se uvádí ve studii britské sekce Mezinárodní společnosti pro sluneční energii, která je výsledkem týmové práce 39 odborníků.

Ve Velké Británii byl také uskutečnen jeden z nejstarších pokusů s vytápěním sluneční energií. Škola sv. Jiří ve Wallasey, postavená v roce 1961, je vytápěna výhradně sluneční energií. Způsob vytápění je v tomto státě z ekonomickeho hlediska dobré zpracován. Odhaduje se, že náklady na sluneční teplovod se amortizují za sedm let, když si jej vlastník bytu instaluje sám. Ještě nadějnější je vytápění bazénů sluneční energií. Vědec tým se zabýval i možností využití sluneční energie v rostlinách, jež je výsledkem fotosyntézy. Vzdálenějším cílem je chemický rozklad vody pomocí sluneční energie. Cílem je získat vodík a využít ho jako paliva. Studie bilancuje dosavadní výsledky v této oblasti a doporučuje, aby základní výzkumný program pokračoval v neztenčené míře.

stává se i toto...

Z VOLIEB MS KSČaS NA ORAVE

ORAVKA

V miestnom kultúrnom dome v Oravke konala sa 12. novembra m.r. výročná volebná schôdza miestnej skupiny Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov. Zúčastnili sa jej popri ľedenoch MS, ktorí sa dostavili skoro v plnom počte, a veľkej skupine mládeže, aj tojomník ÚV KSČaS Augustín Andrašák a dolupodpisany.

Zhromaždených uvítal predsedu ustúpujúceho výboru kr. Peter Jurčák, po ktorom tajomník MS kr. Anton Grobarík podal správu výboru o pôsobnosti v uplynulom období a správu revíznej komisie.

Miestna skupina v Oravke — hovorilo sa v správe — je pomerne nevelká — má sotva 35 členov. V poslednom období niekoľko ubudlo. Z tohto dôvodu ani pôsobnosť MS nemohla byť príliš veľká. Obmedzovala sa len na organizovanie obdobných podujatí, napr. schôdzí, tradičných vatier a pod., vedenie klubovne a získavanie predplatiteľov Života. V tom poslednom oravčanskom krajania dosiahli pekný úspech, keďže počet predplatiteľov nášho krajanského časopisu v posledných rokoch prekračuje spravidla sto, a sú všetky predpoklady, aby sa ešte zvýšil.

Po správe sa rozprúdila živá diskusia, venovaná hlavne otázke rozhýbania kultúrnej i organizačnej pôsobnosti MS, ale v úzkej spojitosi s výriesením otázky klubovne. Medziiným kr. Vladislav Otrembiak poukázal na to, že väčšina členov miestnej skupiny býva 2–3 km od centra obce, preto práve niekde nabitku musia mať klubovnu, ale dobre pracujúcu a každému prístupnú. Krajania z centra menej pociťujú jej nedostatok, keďže majú na mieste kultúrny dom. Krajanek Genovéva Kozáková podala návrh na sídlo novej klubovne, ale zároveň zdôraznila, že klubovna je kultúrnym stánkom, če zavázuje návštevníkov k jej náležitému využívaniu a kultúrnemu chovaniu sa. Zodpovední za to by mali byť všetci, nielen vedúci klubovne. Ďalší z diskutujúcich, kr. Stanislav Jurčák poukázal na potrebu rozvíjania čitatelstva a obrátil sa s výzvou na KOV KSČaS na Orave, aby zabezpečil pre MS v Oravke nové slovenské knihy, po ktorých je veľký dopyt. Zároveň podotkol, že v

obci je hodne mládeže, ktorá by mala záujem o prácu v Spoločnosti, v ochotníckom umeleckom hnutí, a existuje možnosť založiť aj ľudovú kapelu. Potrebujú však pomoc kultúrneho inštruktora a niektoré hudobné nástroje. V tomto zmysle hovorili aj iní krajania.

Na záver schôdze sa konali volby, v ktorých krajania zvolili nový výbor miestnej skupiny, revíznu komisiu, dopisovateľov Života a delegátov na VI. zjazd KSČaS. Ich zoznam uverejníme v budúcom čísle.

* * *

Priebeh výročnej volebnej schôdze MS KSČaS v Oravke zvýraznil tri momenty, ktoré vyžadujú pári slov komentára. Predovšetkým pozornosť vzbudzuje rozhodná vôle komunia oravčanských krajanov, snaha niečo robiť, aktívnejšie sa podieľať na kultúrnom živote svoje obce. Je to nepochybne výrazom zvýšeného záujmu o krajanské otázky, čo napokon dokázala aj skoro stopercentná účasť na schôdzi členov MS. Všetci vieme, že klubovňa je dôležitá vec a splňa významnú úlohu v krajanskom živote. Preto tu len upozornenie, aby sa nestala cielom sama oseba, ale aby bola odrazovým mostíkom k ďalšej, širšej pôsobnosti.

Potešitelný je fakt tak početnej účasti na schôdzi krajanskej mládeže. Bolo by však dobre, aby neostala iba pri tejto schôdzi a prázdných deklaráciách, ale sa aktívnejšie zapojila do kultúrnej činnosti MS. Nebolo by od veci nakoľo založiť folklórny súbor, ľudovú kapelu i divadelný krúžok — ako sami navrhovali — a rozvinúť aj iné formy krajanskej kultúrnej práce. Bol by to zároveň pekný záväzok k VI. zjazdu našej Spoločnosti. Za zmienku stojí aj to, že počas schôdze 22 osôb, zväčša mládeže, podpísalo členské prihlásky do MS KSČaS. Je to zároveň dôkaz, že v Oravke existujú značne možnosti rozšírenia členskej základne MS.

Miestna skupina KSČaS v Oravke vznikla ako jedna z prvých na Orave a pri jej zrade stál popri iných krajanoch aj Peter Jurčák, neskorší dlhoročný predsed MS a obetavý činiteľ našej Spoločnosti. Preto dobre sa stalo, že za jeho zásluhu a dlhoročnú obetavú prácu v Spoločnosti zhromaždení zvolili krajan Petra Juriaka za čestného predsedu miestnej skupiny KSČaS.

JÁN ŠPERNOGA

Záber po skončení volebnej schôdze v Oravke.

HARKABUZ

Dňa 29. októbra 1978 sa konala výročná volebná schôdza Miestnej skupiny Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Harkabuze. Zúčastnili sa jej predsed KOV KSČaS na Orave Ján Kovalík a Eugen Kott.

Schôuzu zahájil predsed MS kr. Eugen Rapáč, ktorý privítal zhromaždených a prečítať zápisnicu z poslednej schôdze.

V súvislosti s jubileom 20. výročia vychádzania časopisu Život, kr. E. Kott pripomienul obdobie, kedy krajania začali organizovať našu Spoločnosť a počiatky vychádzania krajanského časopisu. Tieto spomienky boli veľmi zaujímavé, najmä pre mládež, ktorá príšla na schôdzku. Mohla sa totiž dozvedieť, ako pracovali krajania na to, čo máme dnes.

Počas diskusie krajania, ktorí sa zúčastnili slávnostnej jubilejnej porady dopisovateľov a spolupracovníkov Života vo Veľkej Lipnici, porozprávali účastníkom schôdze o jej priebehu. Mladí krajania kon tatovali, že by boli radi, keby Život pri príležitosti jubilea uverejnil archívne snímky, ktoré by zobrazovali dvadsať rokov pôsobnosti redakcie.

Diskutovalo sa aj o zlepšení doručovania Života. Poštový doručiteľ Anton Lichota, ktorý sa zúčastnil schôdze, vysvetliel, že aj keď sa doteraz vyskytovali nedostatky v doručovaní Života, v roku 1979 si da zvlášť záležat, aby každý predplatiteľ dostal krajanský časopis priamo do domu.

Účastníci schôdze, najmä mladí, boli sklamani, lebo na záver mal byť premetaný slovenský film. Žiaľ, krajan, ktorý obsluhuje premietací aparát, neprišiel.

Mladí krajania sa zároveň obrátili na Ústredný výbor Spoločnosti, aby im pomohol pri nákupe pingpongové-

ho stola. Totiž o tento šport je u nás veľa záujemcov a mladí by chceli trénovať v klubovni KSČaS.

Nasledovali volby výboru miestnej skupiny a delegátov na celoštátny krajský zjazd.

FRANTIŠEK HARKABUZ

DNI KRAKOVA V BRATISLAVE

Už mnoho rokov sa rozvíja družba medzi Krakovom a Bratislavou. Tieto dva mestá majú veľa spoločného. Každé dva roky sa v Krakove organizujú dni Bratislav a naopak, v Bratislave dni Krakova. V rámci týchto dní Bratislavčania a Krakovčania majú možnosť zoznámiť sa s kultúrnym a spoločenským životom dvoch obyvatelsk.

Od 16. do 22. októbra 1978 sa v Bratislave uskutočnilo podujatie Pozdrav dvoch obyvatelsk. Slávnostné zahájenie sa konalo 16. októbra v Zrkadlovej siene Primaciálneho paláca, počas ktorého vystúpilo Barokove trio z Krakova. V neskôr hodinách bola sprístupnená širokej verejnosti výstava Krakov včera a dnes v Mestskom múzeu na Starej radnici ukazovala Krakov v obrazoch, rytinách a fotografiach od 15. storočia až podnes. Návštěvníci výstavy, ktorí nikdy neboli v Krakove, mohli si o nôm vytvoriť aspoň predstavu. Exponáty výstavy Striebro a bižutéria z chýrneho družstva Imago-Artis, ktoré obdivovali aj v ďalekej Austrálii, mali v Bratislave veľký úspech.

Výstava Krakov včera a dnes v Mestskom múzeu na Starej radnici ukazovala Krakov v obrazoch, rytinách a fotografiach od 15. storočia až podnes. Návštěvníci výstavy, ktorí nikdy neboli v Krakove, mohli si o nôm vytvoriť aspoň predstavu. Exponáty výstavy Striebro a bižutéria z chýrneho družstva Imago-Artis, ktoré obdivovali aj v ďalekej Austrálii, mali v Bratislave veľký úspech.

Písali o nás ...

SLOVENSKO '78
KULTURNÝ SPOLCENSKÝ MESAČNIK • CENA 5 Kčs • VYDÁVÁ Matica slovenská

ŽIVOT na tepne ŽIVOTA

Bolo príjemne júnové popoludnie a uličky starobylého varšavského Foksu sa ozývali vratou slovenčiny. Nebola to už slovenčina, ktorá znie lužobzušnosťou Martina či Bystrice. Bolo v nej dosť iných prízvukov, neraz i skomolených slov, ktoré sa podobali často polštine. Ale to všetko dokáže citlivé ucho pre lužobzušnosť odpustiť keď vie, že tá vratu ide z úst ludí, ktorí už roky žijú v bratskom Poľsku. Samozrejme, i napriek tomu, že títo naši krajania čítajú i hovoria medzi sebou i doma po slovensky, vplyv okolia predsa na nich pôsobí.

Všetko sa chystalo na oslavy 20. výročia založenia krajanského časopisu

schôdzkach dopisovateľov, ktorí informujú redakciu o všetkom dianí.

Ale Život, to nie je len registrátor týchto udalostí. To je aj konkrétna pomoc krajanom. Radí im, pouča ich, prichádza medzi nich ako spoluorganizátor. Tak to nakoniec vyjadril aj Ján Kovalík, člen predsedníctva Spoločnosti na Orave:

„Život nám pomáha — nám rodíčom i našim deťom — vo vyučovaní slovenského jazyka, udržuje vzájomné styky s krajanmi po celom svete, venuje sa krajanskej mládeži.“

Rovnako milé a povzbudivé slová povedal aj Jozef Bryja, tajomník Spoločnosti zo Spiša:

V mene účastníkov jubilejnej porady Života delegácia v zložení: Augustín Andrašák — tajomník ÚV, František Kurnát — predseda KOV KSČaS na Spiši, Jozef Karnafel — predseda MS vo Veľkej Lipnici a Marian Kaškiewicz — zástupca šéfredaktora Života položila kvetu k pamäti padlých bojovníkov za oslobodenie Oravy vo Veľkej Lipnici.

Filmy o Krakove, koncerty krakovských umelcov — Barokového tria počali obraz bohatého kultúrneho a spoločenského života rozvíjajúceho sa Krakova. Pre ženy bola najpríťažlivejšia výstava v Poľskom informačnom a kultúrnom stredisku — Krakovská kozmetika, ktorá bola spojená s predajom.

Spolupráca medzi Krakovom a Bratislavou sa bude ďalej rozvíjať. Na jeseň roku 1979 bude zasa Krakov hostiť Bratislavu. Plánuje sa, že krakovské družstvo WSS Spolec otvorí v Bratislave podnik, v ktorom bude ponúkať špeciality polskej kuchyne. Zasa v Krakove bude otvorená slovenská reštaurácia. Príkladom družby je aj to, že jedna z krakovských ulíc má meno Ludvika Slobodu a iná sa volá Bratislavská. Zasa v Bratislave gymnázium na ul. Hubeného 35 dostane meno Mikuláša Koperníka. Ďalej sa bude rozširovať spolupráca medzi závodmi, školami a univerzitami.

Pri príležitosti Dni Krakova v Bratislave, do slovenského hlavného mesta prišla delegácia VV PZRS z Krakova pod vedením tajomníka VV Poľskej zjednotnej robotníckej strany s. Stefana Markiewicza. Hostia z Poľska navštívili Univerzitu Komenského, nositeľku Radu republiky, kde ich privítal rektor — prof. Ján Kvasník. V priateľskej besede si hostia a hostitelia vymenili skúsenosti a zoznámili sa so životom študentov a pedagógov.

Počas pobytu v Bratislave delegácia Vojvodského výboru PZRS z Krakova navštívila aj Vysokú školu ekonomickú a najnovšie obytné štvrti.

MÁRIA KOVALČÍKOVÁ

PREHLIADKA DYCHOVIEK V NOVOM TARGU

V dňoch 28. a 29. októbra 1978 sa v Novom Targu konala vojvodská prehladka dychových kapiel, na ktorej sa zúčastnila aj hasičská dychovka z Krempach a dychovka MS KSČaS z Novej Belej.

Zúčastnené dychovky boli v súťaži rozdelené do dvoch skupín. V prvej skupine boli hasičské dychovky a v druhej — závodné a iné.

Každá dychová kapela musela pôsobiť zahráť dve skladby: pochod Victoria a polonézu Wiarusy, ako aj dve lubovolné skladby.

V prvý deň z 11 prihlásených dychoviek vystupili v 1. skupine iba dve — dychovka z Krempach a z Kasinky Maľej. Na druhý deň vystúpili dy-

chovky z Bobowej a Tenczyna. V. 2. skupine vystupovali: dychovka MS KSČaS z Novej Belej pod vedením kr. Emila Cervasa, dychovka dopravného závodu zo Starého Sáčza, dychovka obuvníckeho kombinátu Podhale a dychovka železničiarov z Nového Sáčza. Prehladka sa skončila pochodom všetkých dychových kapiel ulicami Nového Targu.

Porota udelila ceny týmto dychovkám:

V 1. skupine — 1. cenu — 12.000 zl. získala hasičská dychovka z Bobowej; 2. cenu ex equo — po 7.000 zl. — získali dychovky z Krempach a Kasinky Maľej; 3. cenu — dychovka z Tenczyna.

V 2. skupine — 1. cenu — 12.000 zl. získala železničiarska dychovka z Nového Sáčza; dve 2. ceny — po 7.000 zl. — dychovka obuvníckeho kombinátu z Nového Targu a železničiarska zo Starého Sáčza — a 4. cenu — dychovka MS KSČaS z Novej Belej.

Sme radi, že naše dychovky získali ceny, ale k celému podujatiu máme niekoľko pripomienok. Myslime si, že prehladka by sa mala konať tam, kde by o koncerty dychoviek bol záujem, napr. v Krempachoch, v Lapšoch alebo inde. V Novom Targu neprišiel na koncerty skoro nikto a takto bolo aj minulý rok. Zároveň bolo by treba pouvažovať aj o programe, ktorý je asi príliš náročný pre amatérske dychové kapely a preto sa aj na prehladkach nezáúčastňuje viac dychoviek, ktoré by celkom iste mohli obohatiť program.

Možno na budúci rok sa organizátori vojvodskej prehladky pokusia vyhnúť týmto chybám?

FRANTIŠEK PACIGA

DÔLEŽITÉ OZNÁMENIE

ÚV KSČaS oznamuje, že termín posielania príspevkov na súťaž Spoločnosti a Života uverejnený v októbrovom čísle r. 1977 bol na zasadnutí predsedníctva dňa 19.XI.1978 predĺžený do konca marca 1979, aby sa jej mohli zúčastniť aj ďalší záujemci.

Pripomíname, že v súťažných príspevkoch možno opísať napr. najdôležitejšiu a najzaujímavejšiu udalosť z osobného buď rodinnom živote alebo v obci, svoj najkrajší a najvýznamnejší zážitok z práce KSČaS, úlohu Života vo svojom a krajanskom živote a iné podobné témy.

Súťaž bude vyhodnotená v apríli a jej výsledky uverejníme v júnovom čísle Života.

dzajú z národa, ktorý bol stáročia utláčaný, ale našiel si svoje miesto predovšetkým svojou vlastnou prácou, svoju nezložnou vôľou žiť.

Ked' sme hovorili s krajanmi o prvopočiatkoch dnešného krajanského časopisu, pospominali sa však však významné hody — od tých najtemnejších z čias okupácie, keď spolu s Poliakmi trpeli pod fašistami, až po veselé, milé, ľudité, plynúce z dnešného obdobia.

Varšavské stretnutie, hoci malo byť slávnostné, nieslo sa v držnej, ale predsa len pracovnej atmosfére. Kaž-

V rámci kultúrneho programu jubilejnej porady Života vo Veľkej Lipnici vystúpil aj spojený folklórny súbor MS KSČaS z Novej Belej a Jurgova pod vedením kr. Františka Kurnáta.

VÍŤAZI SÚŤAŽE ZLATÉHO PERA 1978

Na jubilejnej porade Života vo veľkej Lipnici (15.10.1978) dostali ceny Zlatého pera za rok 1978 nasledujúci účastníci tradičnej súťaže nášho časopisu:

I. cenu — Waclaw Luščiński z OV v Zelove

II. cenu — František Bednárik z MS v Novej Belej

III. cenu — František Paciga z MS v Krempachoch

Ján Kovalík z MS v Dolnej Zubriči

Eugen Kott z MS v Dolnej Zubriči — František Harkabuz z MS v Harkabuze.

Laureátom súťaže ešte raz srdečne blahoželáme.

GRATULUJEME

Dňa 23. novembra 1978 bol v aule Univerzity Komenského v Bratislave slávnostne promovaný jeden z našich študentov, absolvent Filozofickej fakulty UK, kr. FRANTIŠEK ŠOLTYS z Vyšných Lapšov. Promočnej slávnosti sa zúčastnil otec, kr. Andrej Šoltýs, predsed a MS KSČaS vo Vyšných Lapšoch a najbližšia rodina. Za Oddelenie pre zahraničných Slovákov Matice slovenskej bola na promocii prítomná Lubica Bartalská. Srdečne blahoželáme.

REDAKCIA

NOVÁ BELA

SPOMIENKA NA ŽATVU 1904

Všetci vieme, že počasie sa mení, niektoré roky sú „suché“ iné „mokré“, to znamená daždivé. O takýchto rokoch starí ľudia hovorili, že sú „zlé“. Medzi

„zlé“ patrili aj roky 1904 a 1912. Ako ľudia rozprávajú, rok 1904 bol mimoriadne studený a daždivý. Jar prišla neskoro, bolo veľa snehu a potom začalo pršať. Ľudia začali orat — vtedy ešte kravami — až koncom apríla. Keď orali, najmä na „Boroch“, v brázde za pluhom stála voda a vysráne skvety boli také súdržné, že by ich vytiahli celé zo zeme. Tak boli pospítané korenkami trávy, že sa vôbec nelámali.

Po takej zlej jari prišlo veľmi mokré leto. Bolo také zlé počasie, že vraj chlapci si ani nemali kedy vysušiť súkenné nohavice — „portky“, ktoré až hnilí od tolkého vlnka.

Ked' nadišla žatva, zo začiatku bolo pekné slnečné počasie, preto niektorí rolníci stihli zobrať z polí časť úrody, ale iba nemnohú. Potom opäť začalo pršať, a to celé štyri týždne. Dažde celkom zničili úrodu, najmä ovos, ktorý začal klíčiť, aj keď ho prevracali, ale nič nepomáhalo. Potom sa predsa len trochu vyjasnilo a tak rolníci končili u nás žatvu po Michalovi (29. septembra) do 10. októbra.

Len čo skončili žatvu, chytili do rúk motyky a začali vykopávať zemiaky, čo im trvalo pre zlé počasie až do „Alžabet“ (19. novembra). Lenže vtedy už začalo mrznúť, a tak časť zemiakov ostala v zemi. Podľa rozprávania môjho nebohého starého otcu Valentína Bednárika, cez žatvu urobil tri koše na rebrináky. Tieto koše sa vyplielo z jalovca a trvalo to pomerne dlho. Nájskôr sa muselo jalovec nazbierať, potom kôrovať a nakoniec vypletat. Chudobnejší rolníci skladovali zemiaky v súdoch, lebo do pivnic nebolo ani čo nosiť, taká slabá bola úroda.

Starý otec mi rozprával aj to, že boli veľké ťažkosti so slamou. Roľníci miešali do slamy smrekovú čačinu a takto ju rezali na sečku pre kravy, aby jej bolo viacej. Stalo sa mu aj to: v roku 1903 položil na stodole novú slamenú strechu. V roku 1904 prišli chlapci zo susedných obcí a prosili, aby im predal túto slamu zo strechy, lebo vraj nemajú čím kŕmiť dobytek. Keď môj starý otec nesúhlasiel, prišli v noci, zhodili slamu zo strechy, naložili na voz a odviezli. Peniaze za slamu priviazali na latu pri krove. Rano starý otec vidí, že na stodole nemá strechu, preto ju musel prikryť doskami.

Rok 1978 bol taktiež daždivý. Napriek tomu úroda v našej dedine bola pomerne dobrá. Obrodili najmä zemiaky.

FRANTIŠEK BEDNARCIK

Napsali o nás ...

CESKOSLOVENSKY
svět

TELEGRAFY DO VARŠAVY

pod tímto titulom Československý svět (čís. 17, ročník XXXIII.) uverejnil dva telegramy, zasláne redakcií našeho krajanského časopisu u příležitosti 20. výročí vydávání. Text jednoho telegramu jsme uverejnili v červencovém čísle Života, text druhého zní:

Vážení soudruzi, kolegové!

Přejeme Vám: Hodně elánu do další práce, zdraví a sílu, mnoho dalších dobrých nápadů a mnoho nových spolupracovníků doma i za hranicemi Polska

Bratrská redakce
ČS. SVĚT

SRDEČNĚ DĚKUJEME!

ŽIVOT II

Cíles 1/1979

Ročník 22

POLNOHOSPODÁRSTVO 1918–1938

HODNO PRIPOMENÚŤ AKO BOLO

Naši dopisovatelia zo Spiša a Oravy nám často píšu, ako zle sa vodilo rolníkom na tomto území pred vojnou. Sú to veľmi cenné materiály. Vlani, v roku 60. výročia znovuiskania nezávislosti, vyšiel rad publikácií o predvojnovom polnohospodárstve, ktoré popisovali vtedajšiu agrárnu situáciu v meradle celej krajiny. Bude vari zahodno uviesť niektoré údaje z tohto obdobia, lebo hoci bývajú najčastejšie zabudnuté, sú nesmierne výrečné a korešpondujú so spomienkami rolníkov, ktoré uverejňujeme.

Agrárna štruktúra bola taká, že na jednej strane stúpal počet drobných gazdovstiev a na druhej veľká časť pôdy bola majetkom velkostatkárov. V roku 1938 dvojhéktárové gazdovstvá tvorili 30,6 percent všetkých gazdovstiev a ich majitelia vlastnili iba 5,9 percent celkovej plochy rolnickej pôdy. Gazdovstvá od 2 do 5 ha (33,8 percent gazdovstiev) zoskupovali 23,1 percent pôdy a od 5 do 10 ha (24 percent gazdovstiev) — 33,7 percent pôdy. Vyše 10-hektárové gazdovstvá (11,6 percent všetkých gazdovstiev) vlastnili 37,3 percent celkovo-

vej plochy pôdy patriacej rolníkom. V rukách velkostatkárov bolo 47 percent polnohospodárskej pôdy a lesov, pričom priemerná veľkosť pôdnego areálu jednej velkostatkárskej rodiny dosahovala 700 ha, z toho ok. 320 ha tvorila orná pôda.

V rokoch 1934–38 priemerná hektárová výnosnosť štyroch základných druhov obilia dosahovala 11,4 q, zemiakov 121 q, cukrovej repy 216 q. V roku 1938 na každých 100 ha ornej pôdy prípadalo 41,2 kusov dobytka a 29,4 ošípaných. Táto výnosnosť bola skoro vcelku výsledkom prirodenej úrodnosti pôdy a hnojenia maštálom hnojom. Minerálne hnojenie bolo na veľmi nízkej úrovni. V roku 1937/38 sa na 1 ha ornej pôdy vysievalo 7,1 kg minerálnych hnojív v prepočítaní na čisté zložky (NPK).

Technizácia gazdovstiev sa nerozvíjala. V roku 1936 majitelia gazdovstiev kúpili iba 24,6 tis. pluhov a 5,6 tis. brán. V roku 1938 na 1000 gazdovstiev bolo 16,7 obilných sejačiek, t.j. 4,3 sejačky na 1 tisíc ha ornej pôdy. V tom istom roku na poľských poliach

pracovalo necelých 1000 traktorov. Najčastejšie sa kupovalo iba nevyhnutné polnohospodárske náradie, ktoré sa nedalo urobiť domáckym spôsobom.

Vidiek bol preludnený. Nezamestnaní obyvatelia vidieka, najmä z mladého pokolenia, tvorili veľkú skupinu — 6,6 miliónov ľudí. V roku 1937 tzv. zbytoční ľudia na vidieku vo vekovej skupine 18–19 rokov tvorili 55,2 percent. Vo vekovej skupine 20 rokov — 54,7 percent, 22 rokov — 54,7 percent, 23 rokov — 49,4 percent.

Veľmi obmedzené boli možnosti prípravy vidieckej mládeže k rolnickemu povolaniu. V medzivojnovom Poľsku bolo iba 30 polnohospodárskych škôl typu dvoj- a štvorročných polnohospodárskych priemyslosliek, ako aj 169 základných polnohospodárskych škôl s polročným a ročným vyučovacím programom. V rokoch 1936–37 na stredných polnohospodárskych školách učilo celkom dva tisíce žiakov a na základných školách tohto smeru 6 700 ľudí. Za výuku na odborných školách sa platilo a iba niektorí rolníci si mohli dovoliť hradie náklady na vzdelenie. Odborné kádre na vidieku, ktoré robili inštruktáz, mali necelých 2500 ľudí. Takýto počet odborníkov na výse 4,5 milióna rolnických gazdovstiev nehrával skoro žiadnu úlohu.

Výziva vidieckeho obyvatelstva bola veľmi chudobná. Podľa údajov Ústavu

spoločenského hospodárstva, náhodné výskumy na zámožnejších gazdovstvách dokázali, že ročná spotreba mäsa a živočíšnych výrobkov (bez masla) v prepočítaní na jednu osobu dosahovala v rokoch 1936–37 ok. 19 kg, vajec 107 kusov, cukru — 6 kg ako aj vyše 400 kg zemiakov a 270 kg obilia. Priemerná dĺžka života na vidieku dosahovala 50 rokov.

Vidiecke obyvatelstvo si iba veľmi zriedkavo mohlo dovoliť kúpať priesmyselné tovary. Odhady z tohto obdobia dokazujú, že vidiecke obyvatelstvo kúpalo iba 16–20 percent všetkých priesmyselných tovarov predávaných na domácom trhu napriek tomu, že tvorilo 60 percent celkového počtu obyvatelov krajiny. Hodno poznámať, že v rokoch 1918–1936, v porovnaní s rokom 1913, stúpli ceny priesmyselných tovarov troj- až päťnásobne a ceny polnohospodárskych produktov sa zvýšili iba o 110–120 percent.

Tieto údaje dobre ilustrujú situáciu vidieka a polnohospodárstva v medzivojnovom Poľsku. Starší rolníci sa pámatájú na tie časy a problém vtedajšieho všedného dňa, s ktorými sa museli boroti v tvrdom boji o existenciu. Mladí, keď budú chcieť pouvažovať o tejto nevelmi vzdialenej histórii našej krajiny, môžu sami vyzvodiť záveru. Každý komentár je zbytočný.

MB

JANUÁR 79

Máme teda nový rok. Začal sa v pondelok a skončí sa tak isto v pondelok. Má 365 dní, 52 týždňov a jeden deň, je obyčajný, nepriestupný. Číslo 9, ktoré nám prinesol, bolo u starých veštcov znamením tvorenia, splnenia plánov a dosiahnutia veľkých úspechov. Je číslom nádeje, lásky a budúceho bytia, kličenia, znakom rovnejajúcej sa budúcnosti.

Nevie sa presne, kolko rokov má kalendár, ani kto bol jeho prvým tvorcом. Najstaršie historické pramene udávajú, že ho poznali už v Babylone a v starovekom Egypte, existoval tiež u Májov a iných národom. Pri spracovaní kalendára sa vychádzalo z pozorovania Slnka a hviezd, zmien ročných období, mesačných fáz a iných prírodných javov. Týmito javmi sa ešte predtým riadili poľovníci, pastieri a rolníci. Určovali totiž ich prácu a odpočinok.

Hoci zásady počítania času v týchto kalendároch boli podobné, predsa sa medzi sebou líšili. Rôzna bola totiž zemepisná poloha, podnebie a iné javy s tým spojené. Preto deň a noc nemali rovnaký počet hodín, odlišný bol

aj počet dní v roku a tak isto aj počet mesiacov.

Medzi kalendárm stredomorských národov, najväčší chaos v počítaní času mal Rimania. Svoj kalendár vydávali od vzniku Ríma, ktorý podľa legendy bol vrah založený v roku 753 pred našim letopočtom. Počiatok mal rímsky rok 305 dní a neskôr 355. Sedem storočí po založení Ríma vznikol Juliánsky kalendár s počtom 365 dní v normálnom roku a 366 dní priestupnom — každé 4 roky. Tento kalendár prežil rímske impérium a zasiahol i do obdobia kresťanskej Európy. Roky sa však počítalo od založenia Ríma.

Tento kalendár prijala bez žiadnych oprav na nicejskom koncile v roku 1078 kresťanská cirkev. Nadalej teda platili roky od založenia Ríma. Až o dvesto rokov neskôr rímsky mnich Dionýz Malý navrhol zmenu kalendára. Vypočítal totiž, že Kristus sa narodil 25. decembra roku 754 a tento rok uznal za prvý rok novej, t.j. našej éry. Odvtedy sa teda začalo počítat roky Anno Domini (skratka A.D.) roku Pána, čiže od narodenia Krista.

Neskôr rôzni vedeči dokazovali, že Dionýz zle vypočítal rok narodenia Krista. Jedni tvrdili, že pravdivý dátum je skôr o 4 roky a iní, že dokonca o 9 rokov. Keby sa tieto opravy uznalo, mali by sme kalendár o niekoľko rokov starší. Poznamenajme, že podla najstaršieho, egyptského kalen-

dára z r. 4211 p.n.l., ktorý počíta čas „od počiatku sveta“, máme už roku 6210 a podľa kalendára hebrajského — rok 5740.

Ako sa Gregor nosí (21.XI.), tak sa nový rok nosí — hovorí ľudové porekadlo. Vlani, na Gregora sme mali teplé, slnečné jesenné počasie s teplotou od + 5 do + 10°C. Iba na niektorých miestach boli ľahké mráziky. Podobné počasie bolo aj na druhý deň, o ktorom príslušie hovorí, že — keď je pekne na Obetovanie, tuhá zima nastane. Prvý útok zimy v veľkým snehovým zrážkami, najmä v južnom Poľsku, bol 27. novembra m.r. a to skoro v celej Európe. Na mnohé cesty vyšli snehové pluhy.

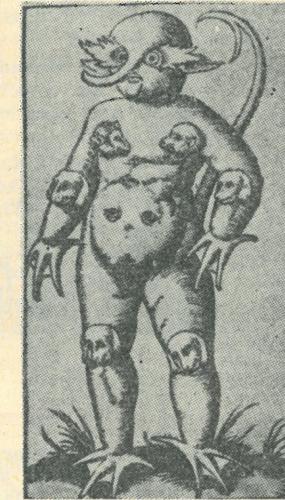
V posledných rokoch sme nemali skutočne tuhé zimy. Priemerna teplota v januári sa pravdepodobne nebude odlišovať od dlhorčného priemeru. Rozpätie denných teplôt sa bude pobyvať od — 10 do — 20°C a meniť. Počas tlakovej výške, teda keď bude chladnejšie, by počasie malo byť pokojné. Avšak počas prechodu atmosférických frontov možno počítať so silnými vetrami a víchricami a na Balte s morskými búrkami. V tom čase sa môžu zhoršiť aj reumatické a srdcové choroby. Zima je však lepším biomeeteorologickým obdobím ako jeseň a jar.

Ľudové predpovede vrvia, že: — Keď Nový rok pekný, bude lán úrod-

ný: — Keď je január najostrejší, bude rok najplodnejší; — Keď január s hmlou zachodí, mokrú a skorú jar rodi; — Keď na Troch králov mraz trima, bude ešte dlho zima (6.I.) — Agnesa (21.I.), láskava, zanedlho v poli zábava.

Do nového roku Vám všetkým, milí krajania, želáme, aby príroda bola pre Vás priaznivá, aby Vaša usilovná práca priniesla tie najlepšie výsledky, aby ste celý rok prežili v zdraví a s polu s Vašimi rodinami šťastne a v pokoji.

ZIVOT

FEBRUÁR — ÚNOR

Ked' budeme plánovať jarnú sejbu nesmie zabúdať, že tento rok sa bude siať viacelj ročného obilia, lebo na jesennu sa všade nepodarilo vysiať ozimné obilia. Treba sa zároveň postarať o nákup osiva a minerálnych hnojív. Na jar je ich menej a vtedy sú aj tažkosti s nákupom.

Maštálny hnoj vyzvážame na pole. Na oziminách ničime ľadovú škrupinu, ktorá vzniká na snehu.

V kŕmení zvierat musíme dávať pozor a odhaďovať skazené okopaniny. Dôležitou vecou je doplnenie kŕmid mineralnými a vitamínovými prídatkami. Nemalo by sa otálať s objednávaním kurčiat na chov.

V ovocných záhradách robíme zimné postreky a keď je teplejšie strihame korunu stromov.

Veda a prax dokázala, že lúky a pastviny poskytujú najlacnejšie kŕmidiny. Lúky a pastviny sa často daria na miestach, kde je pestovanie iných rastlín nemožné alebo sťažné. Na pastvinu sa vyslati určit pozemok nachádzajúci sa nedaleko gazdovstva, samozrejme, keď sa hodí na tento účel. Nevelká vzdialenosť veľmi ulahčuje chov. Najblížšie polia sa už tradične určuje na obrábanie, ale často sa hodia na pastviny. Treba sa len rozhodnúť na zavedenie správneho systému, skoncovat s dávnymi zvykmi, ktoré nie vždy prinášajú taký osoh, aký by mohli priniesť.

Zorganizovanie správneho vypásania dobytka je veľmi dôležité. Funkcia „pastiera“, ktorého si prenajímali bohatší rolnici, patri už do minulosti. V súčasnosti túto prácu neradi robia ani len členovia vidieckej rodiny: školopovinné deti alebo starí ľudia. Je to správne. Pasenie kráv na reťazi bolo

predsa veľmi nevŕačaným zamestnaním, ktoré obiehalo ľudí z vidieka o detstvo a o právo na pokojnú starobu.

S takoto funkciou pastiera sa, žial, môžeme stretnúť aj dnes. Ako ju len porovnať s dnešnými letmi do vesmíru, priemyselnou technológiou, racionálnou organizáciou práce v polnohospodárstve?

Kravy na reťazi pri polných cestách, na medziach, úhoroch — to je konzervatizmus nielen spoločenský, ale aj technologický.

Riešením sú pastviny podelené na časti, dodávanie kŕmid z polí a mnoho iných spôsobov.

Všetky pestovacie úkony, ktoré musíme vykonávať, aby lúky a pastviny dávali dobrú úrodu, sú najmenej pracné a najmenej nákladné v celom systéme produkcie kŕmid.

Naše lúky a pastviny dávajú spravidla značne nižšiu úrodu, ako sú ich potenciálne možnosti. Napríklad výnosy vo výške 80 q/lúčneho sena z hektára budú 300 q zelených kŕmid z hektára pastviny možno dosiahnuť z vyše 3/4 našich lúk a pastvín. Na mnohých majetkoch socialistického sekora, ale aj súkromných gazdovstvach už prekročili túto hranicu.

O lúky a pastviny sa málo staráme. Často k nim pristupujeme z nesprávneho ekonomickeho hľadiska. Seno alebo zelené kŕmidá nie sú na gazdovstve tovarovým produkтом, za ktorý dostávame peniaze. Za kŕmidá, ktoré zjedli zvieratá, rolník dostáva peniaze iba v mlieku od kráv alebo v hotovosti za jatočný dobytok. Preto sa tieto kŕmidá

podečnuje o to viac, že zvieratá dostávajú ešte iné kŕmidiny, všeobecne považované za hodnotnejšie. Lúky alebo pastviny sa považujú za miesto, kam chodíme iba preto, aby sme skosili trávu alebo vypustili zvieratá na pašu. Vedľa každé vie, že tam vždy niečo vyrastie. A predsa môže vyrásť oveľa viac, lúky a pastviny môžu dodať oveľa viac cenných kŕmid.

Lúčna tráva alebo tráva z pastvín, ktorá má rôznorodé zloženie, obsahuje všetko, čo zvieratá potrebujú: cukor, uhlovodíky, aminokyseliny, z ktorých sa tvoria bielkoviny, ako aj vitamíny a minerálne soli.

Napríklad v zime možno dobytok kŕmiť iba dobrým senom, silážou buď silážou so senom, a len pri dennej dojivosti prekročujúcej 12 litrov mlieka od krávy dodatočnými jadernými kŕmidami.

Každé gazdovstvo, ktoré má lúky a pastviny, malo by mať dostatočné množstvo suchých buď štavnatých kŕmid.

Bude ich mať, keď sa rolník postará o náležité hnojenie, pestovanie a správne využívanie lúk a pastvín. V niektorých prípadoch je nevyhnutné orba a siatie novej trávy. Často je nevyhnutné aj výpenie.

Ako to treba robiť, písali sme už neraď. V krátkom článku nemožno popísať celú technológiu. Preto je dobre prečítať si niekedy dobrú knihu, vypočuť si prednášateľa na rolníckom školení, opýtať sa na tieto veci pracovníkov obecných polnohospodárskych služieb.

S.D.

Známý parížský projektant Yves Laurent predvedel na poslední módní přehlídce modely klasického střihu, ale nad kolena. Móda tedy opět zkracuje dámské úbytky. Zkrátit šaty je snadné, myslíme však, že délka pod kolena bude ještě letos aktuální.

Z AMOROVY LOUČKY

Ze školní úlohy desetileté francouzské žákyně:
— Ve Francii se děvčátko nachází v růžích a chlapci v kapustě. V Anglii a v Americe nosí děti čáp. Ve všech ostatních zemích se děti rodí normálně.

Bozkami sa prenášajú ná kazlivé choroby. O čo príjemnejšie je však dostať chriplku týmto spôsobom než pre chladnutím.

Slovné spojenie „manželský prístav“ vzniklo zrejme v súvislosti s obchodnými, bojovými a pirátskymi loďami.

ODPOVEDÁME

A.J. Spiš. Už dva roky pracujem v domácej výrobe behúnov pre družstvo. Teraz som otehotnela. Dostá-

nem platenú materskú dovolenkú?

V súhlase s platnými predpismi Rady ministrov z 31. decembra 1975 (Zbierka zákonov č. 3, ods. 19), žene pracujúcej v domácej družstevnej výrobe prislučna materská dovolenka, ktorej dĺžku a zásady určujú predpisy č. 180 Pracovného kódexu. To znamená taká istá, aká prislučna zamestnaným v iných výrobných závodoch.

TAKÝ JE ŽIVOT...

Francúzsky obchodník strávil dva roky v Buenos Aires a pred návratom do vlasti poslal svojej parížskej priateľke, ktorej už istú dobu nepísal, takýto telegram:

„Priletí v pondelok. Bozkávam. Mriem túžbou za tebou.“

Ked'že na poštovom úrade v rajóne, kde bývala adresátka, dobre poznali jej rodinu situáciu, poslali odosielateľovi telegram: — Adresatka sa vydala. Máme jej naprieck tomu telegram doručiť? Túto správu dostal obchodník práve vtedy, keď nastupoval do lietadla v Buenos Aires.

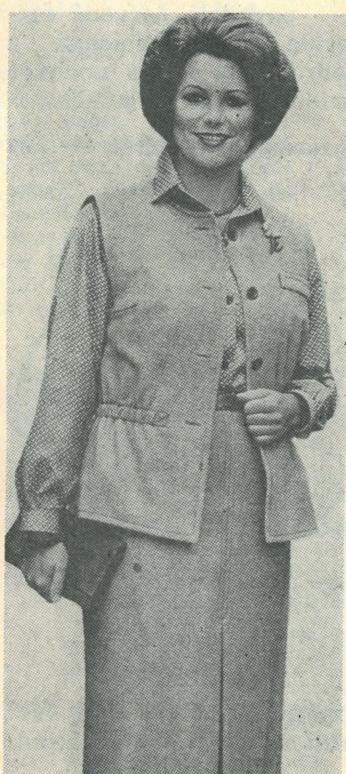

Z amerických povier: — Človek, ktorý sa každé ráno kúpe v studenej vode, nie je po celý život nemocný; — Veľké bohatstvo nesie veľké nešťastie; — Psi majú radi iba čestných ľudí; — Deti pred dvadsiatimi rokmi boli lepšie; — Americkí rugbisti považujú za zlé znamenie pre svoje družstvo, keď stretnú škúlavú ženu. Zato šťastie v zápasе má im primiest stretnutie ryšavého muža.

AKO PERIEME VLNU?

Zle vypratý vlnený sveter, šaty, šál a pod. sa splstuje a krčí. Môže sa tak stať po prvom nesprávnom praní. Aby ste tomu predbehli, uvádzame niekoľko pokynov odborníkov a skúsených gazoniek:

nem platenú materskú dovolenkú?

nákladného auta alebo roľník za pluhom. (Magazyn Polski)

ŘEČENO — PŘEČTENO

Jednou je pro něho nejdražší, podruhé ničim. (T. Fangrat)

Milovat se neznamená dívat se na sebe, ale hledět jedním směrem. (Saint Exupéry)

Dny se nazývají různě; noc má jen jedno jméno... (E. Canetti)

V USA rozprávajú napospäť tuto anekdotu:
Istý milionár platił taxikárov za cestu a dal mu spripitné 10 centov. Vodič urazený príliš malou sumou vyhodil mincú cez oblok. Keď to uvidel milionár, zohol sa, vyhral mincú z blata a poviedal: — Mne sa zide...

Počas umývania oblokov že na spotrebuje viacé kalórií ako v tom istom čase vodič

HUMOR

— Ako to chlapče, že si zo školy nikdy nič nezapamätaš? To Petrik je inakší chlapík. Porozpráva doma všetko, čo sa v škole učili!

— Áno, mamička, ale on má zo školy bližšie domov!

— Otecko, čo je to bigácia?

— Šialenstvo, syn môj, šialenstvo...

Soudce se táže obžalovaného:

— Obžalovaný, proč jste ukradl to auto?

— Myseľ jsem, že už nemá majitele.

— Jak jste na to přišel?

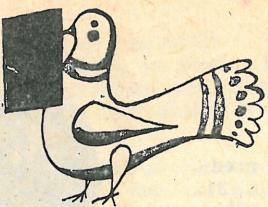
— Ono stalo těsně u brány na hřbitov ...

mladým mladším najmladším

PIERKO

GIZELA MLYNÁROVÁ

Malý Ferko vzal si pierko,
lebo dobre vie, na čo pierko je.
Ak aj ty vieš, na čo,
tiež ním napíš dačo!

Zili raz dvaja bratia — bohatý a chudobný. Raz prišiel chudobný poprosiť bohatého, aby mu dal jedlo pre deti. Ten mu ho dal, ale rozkázal mu za to odniesť maškry vládcovi lesa. Ako tak chudák lesom kráča, počuje buchot sekier. Podišiel k drevorubačom a spýtal sa ich na cestu k vládcovi lesa.

— Nájdeš ho ľahko. Chod' od jedného štôsu dreva k druhému, až prieš k jeho domu. Ale daj si pozor a vezmi si toto brezové polienko. Keď ti podá ruku, nastav mu poleno. Keď ťa bude chcieť odmeniť, pýtaj si ručený mlynček, čo nosí stále na chrbe.

Podákoval sa chudobný človek drevorubačom a urobil, ako mu radili. Za odmenu nechel od vládca lesa ani striebro, ani zlato, iba ručený mlynček. Vládca lesa mu ho dal a povedal:

KARÉLSKÁ EUDOVÁ ROZPRÁVKA

Prečo je voda v mori slaná

— To nie je obyčajný mlynček. Namolie ti všetko, čo mu prikážeš.

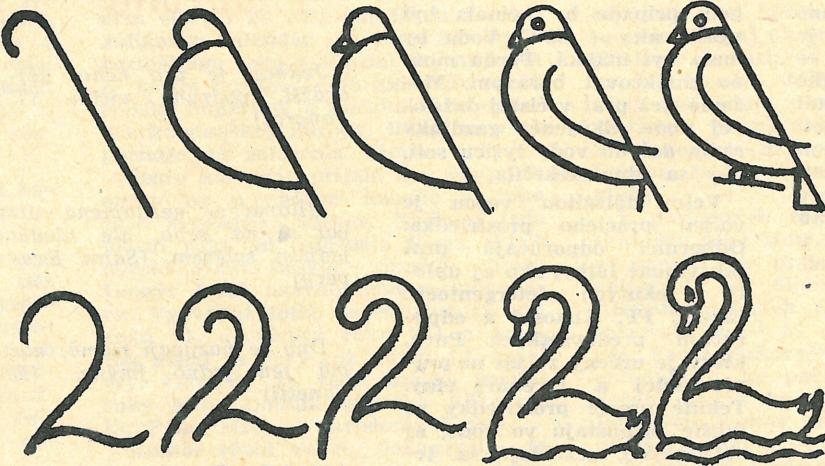
Vzal chudák darček, podákoval sa a tašiel domov. A doma prikázal mlynčeku, aby namieľ pohostenie na sviatočný stôl. A mlynček mlel a mlel a z mlynčeka sa sypali pecne chleba, aj koláče a všakovaké dobroty od výmyslu sveta.

Dozvedel sa to bohatý brat a vybral sa k chudobnému späťat

sa, odkiaľ vzal toľko bohatstva. Chudák mu všetko pravdivo vyzrozprával a požiadal bratovi na nejaký čas mlynčeka. Boháč si čoskoro naplnil sýpký zásobami, čo by vystažili na desať rokov, ale chudákov sa zatial zásoby minuli, nuž si šiel pýtať mlynček späť. Boháč však brata vynhal z domu a sám sa vybral s mlynčekom na more chytia ryby, aby ich rovno v loďke nasolil. Celý deň chytal boháč ryby a mlynček sol' mlel a mlel. Tu boháč od únavy zaspal, ale mlynček sol' ďalej melie a melie, už v loďke narásila celá kopa a mlynček nemá kto začať. Napokon sa loďka pod ľarchou potopila a boháč s ňou.

A mlynček? Spadol na dno a stále melie sol'. A doteraz leží na morskem dne a melie. Nuž preto je voda v mori slaná.

*Skús
nakresliť
z paličky
holuba
a z dvojky
labut'!*

CHICHI-CHACHA

Sprievodca v električke sa pýta malého Ďurka:

— Zaplatil si za toho psa?
— Kdeže, ja som ho dostal zadarmo!

— Prv, než dáte Lackovi liek, poriadne ním zatrepte!
— Ale, pán doktor, ved on väži vyše 50 kg!

— Milanko, povedz pekne „á“, — vraví ujo doktor.
— Velké alebo malé?

Učiteľ: — Mirko, také pravopisné chyby si už v piatej triede nemôžete dovoliť. Keď nie si si istý, opýtaj sa!

Ziak: — Ale keď ja som si vždy istý!

— Vy máte pekné auto, Jožko, ale malé. Mali by ste si naň namontovať vyššie koliesá.

— Vyššie? A to preto?
— Aby sa vám dovnútra nemohli pozerať jazvečíky!

— Prečo odletajú vtáky do teplých krajín, Vieročka?
— Lebo keby šli pešo, trvalo by im to velmi dlho, prosím.

— Jožko, zasa máš otvorené ústa!

— Viem, viem, sám som ich otvoril!

— Marienka, zasa si si utrela špinavé ruky do sukne!

— Nie, mamička, iba do svetra.

— Naučil si sa cez prázdniny plávať, Karolko?

— Plávať som sa nenaučil, ale volať o pomoc viem výborne!

CHICHI-CHACHA

Mladým,
mladším,
najmladším
želáme
o novom roku
vela radosť

Želmíra Dorkinová — má 17 rokov, zbiera pohľadnice. Adresa: 049 31 Rožňavské Bystré 208, okr. Rožňava, ČSSR.

Ružena Pausurová — má 11 rokov, zbiera servítky. Adresa: 049 64 Červeňany 289, okr. Rožňava, ČSSR.

Zuzana Belaniková — má 17 rokov, zaujíma sa o modernú hudbu. Adresa: II. DM Hruboňova 8, 034 01 Ružomberok, ČSSR.

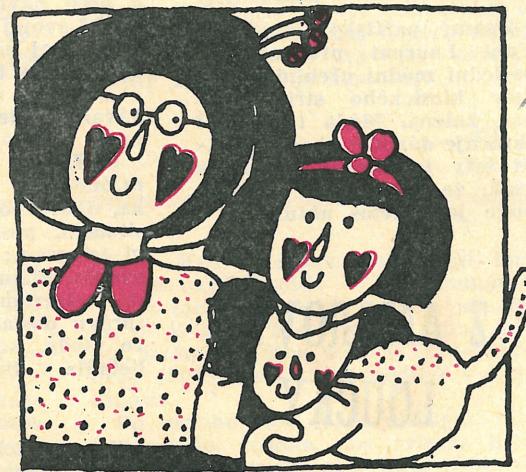
Katkina otázka

JURIJ PERMJAK

Katka má dve oči, dve uši, dve ruky, dve nohy, jazyk len jeden, aj nos len jeden.

— Nevieš, babenka, — pýta sa Katka, — prečo mám dve oči, dve uši, dve ruky, dve nohy, jazyk len jeden, aj nos len jeden?

— Preto, Katka moja, — vraví babenka, — aby si veľa videla, veľa počula, veľa robila, veľa chodila, ale toľko nerapotala a zvedavý nos nepchala ta, kde netreba.

KOHÚT A FARBY

Nakreslil Vova kohúta a zabudol ho zafarbiť. Vybral sa kohút na prechádzku a pes sa začudoval:

— Prečo chodíš taký nezafarbený?

Pozrel sa kohút do vody a naozaj — pes mal pravdu.

— Nebud' smutný, — povedal pes.

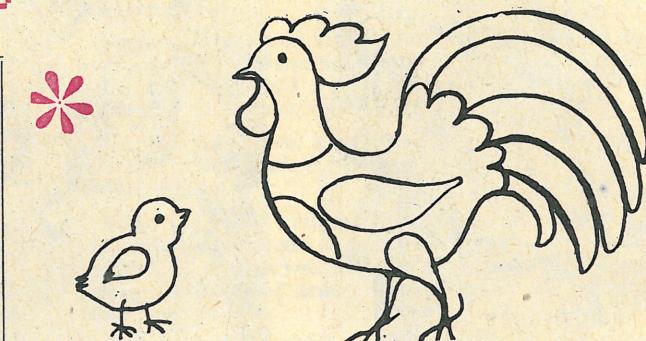
— Chod' k farbám, pomôžu ti.

A kohút šiel a poprosil:

— Farby, farbičky, pomôžte mi!

— Dobre, — povedala červená farba a vymaľovala mu hrebienok a briadku. A modrá farba pierka na chvoste. Zelená krídloká. A žltá pršíčka.

— Teraz si naozajstný kohút, — povedal pes.

A tohto kohúta si zafarbi sám. Nezabudni zafarbiť aj kuriatko! Je žltučké.

RADY ■ PORADŇA ■ RADY ■ PORADŇA ■

W naszym życiu spotykamy się często z różnymi decyzjami administracyjnymi. Przeto nic dziwnego, że kilku czystników zwróciło się do nas z pytaniem, jakie służą im środki odwoławcze, kiedy decyzja administracyjna wydaje się im niesłuszna. Relacjonujemy w skrócie środki prawne, z których można skorzystać.

ODWOŁANIE I ZAŽALENIE: Jeżeli decyzja nie jest ostateczna np. wydana przez naczelnego organ administracji, stronie przysługuje odwołanie, które można wniesć tylko raz za pośrednictwem organu, który wydał zaskarżoną decyzję. Kodeks postępowania administracyjnego ustala czternastodniowy

termin dla wniesienia odwołania, liczący od dnia doręczenia lub ogłoszenia decyzji. Odwołania nie trzeba szczegółowo uzasadniać, wystarczy jeżeli strona stwierdzi, że jest niezadowolona z wydanej decyzji (z reguły strona decyzje uzasadnia). Wniesienie odwołania w zasadzie wstrzymuje wykonanie decyzji, chyba że jest ona opatrzona klauzulą natychmiastowej wykonalności, albo stanowi wyraźnie brzmiący przepis ustawy. **WNIOSK O WZNOWIENIE POSTĘPOWANIA LUB ZMIANĘ DECYZJI Z URZĘDZU:** Kodeks przewiduje wypadki, w których nawet ostateczna decyzja może ulec zmianie. Wznowienie postępowania następuje wtedy, gdy organ działający z własnej inicjatywy lub na wniosek strony stwierdzi istnienie określonych uchybień w samym postępowaniu. Wznowienie postępowania

może nastąpić z szeregu przyczyn. Dla przykładu: dowody, na których podstawie stwierdzono ważne dla sprawy okoliczności okazały się fałszywe; decyzja była wydana w wyniku przestępstwa (np. przekupstwa); strona bez własnej winy nie brała udziału w postępowaniu (z tej przyczyny wznowienie postępowania następuje tylko na wniosek strony) itp. Również z szeregu przyczyn może nastąpić uchylenie decyzji np. jeśli jest ona niewykonalna lub dotyczy sprawy rozstrzygniętej uprzednio inną decyzją ostateczną itp. Adresat decyzji, jeżeli uzna ją za nieważną może odmówić jej wykonania, ale jest związane z ryzykiem, bo jeżeli pomyli się co do ważności decyzji, narazi się na wszelkie konsekwencje związane z przymusowym wykonaniem tej decyzji. **SKARGI I WNIOSKI O BYWATELI:** Są one pow-

szechnie dostępnym środkiem społecznej kontroli nad administracją. Może je składać obywatele, każda organizacja społeczna lub instytucja. Skargę — w odróżnieniu od odwołania — można składać wielokrotnie i w każdym terminie. Jest to środek pomocniczy ułatwiający działanie obywatelem i ich organizacjom. Obowiązkiem administracji jest przyjęcie skargi i jej rozpatrzenie oraz udzielenie skarżącemu odpowiedzi. Zasada jest, że skarga nie powinna być załatwiana przez organ, na działalność którego została złożona, chociaż w praktyce zdarzają się takie przypadki. Z tego typu interwencji często korzystają środki masowego przekazu, również nasz Zivot, który otrzymane w listach zażalenia czystników, kieruje do odpowiednich organów zobowiązanych do szczegółowej odpowiedzi. MB

PSYCHO-ZÁBAVA

JMÉNO VĚSTÍ

BOŽENA — jméno dobré, jednoduché, jasné, konejšivé, někdy trochu exaltované

Typická Božena je tmavá blondýna nebo hnědovláská. Oči má tmavomodré, nzenaléné nebo hnědé, velké a kulaté. Oblíbený kulatý, ruměný, boubelatý, pleť nasnědlé; nos krátký, široký a masitý. Nejčastěji bývá nejstarším dítětem a proto také již od dětství musí zastávat práci, o níž její starnice nemají ponětí. Má velice energickou, moudrou a pracovitou matku a velice hodněho, ale nepraktického a trochu lehkomyślného otce. Jednou v zimě Boženě omrzou nohy a ruce, které jsou pak stále červené, což ji velmi mrzi; mívá často revmatismus a také potíže s plétí, která bývá uhorovitá, s vyrážkami. Již jako dítě je energická, na svůj věk vyspělá, solidní, dobrá, odvážná. Je průměrně nadaná, ale učí se dobře a určité nedostatky (méně chápavá) vyrovňává pracovitostí, svědomitostí, soustavností a vzácnou schopností plánovat si práci. Má také pevnou vůli. Lze se na ni plně spolehnout, proto učitelé, zvláště ve vyšších třídách, ji svěřují důležité úkoly. Pro tyto své vlastnosti není nikdy v plném smyslu slova dítětem a nemá dětství. V rodině je pravou rukou matky, která její pracovitost považuje za vše zcela normální. Umi všechny domácí práce. Zamiluje se teprve jako zcela dospělá žena. Nejčastěji však málo šťastně. Dovede se však s tím smířit a nenaříká na svůj osud. Bývá velice dobrou pracovnicí, např. knihovnicí, učitelkou, ošetřovatelkou. Ráda se hezky šatí, pedanticky pečejo o svůj vzhled, je mimořádně čistotná. Má vždy spousty přátel, všechni ji mají rádi a váží si ji. Lze říci, že je dokonalou ženou, ale její manžel ji málokdy umí správně ocenit.

TADMIR

snár

VERÍTE SNOM? NIE? ANI MY NEVERÍME, ALE PREDSA KAŽDÝ Z NÁS SA NIEKEDY POZRIE DO SNÁRA, AJ KED TO POKLADA ZA PRESDUDOK NAŠICH BABIČIEK. OSTATNE, VED JE TO IBA ZÁBAVA. TAK TEDA, KED SA VÁM SNÍVA:

Papučky mat — dobre sa vydás — vyšívat — spokojnosť — kúpiť — zoznámiť sa s prijemným človekom — dostať do daru — preukážeš niekomu službu — chodiť v nich — vnútorný pokoj — roztŕhané — hádka v manželstve Rebrík, vystupovať po ňom — si ctižadostivý — schádzat z neho — čaká ta nevdak — opretý o oblok — pozor, môžu ti niečo ukradnúť — opierat ho o obločný rám — milá schôdzka — nosiť — pomôžeš niekomu inému — padat vidiet — si neopatrnej Schody, schádzat po nich — daj si pozor na peniaze Slečnu stretnúť — budeš mať dobrý deň Šéfa vidieť — finančné úspechy — hovoriť s ním — dobré zamestnanie Šialený byť — prekvapujúce štastie — vidieť — strach, bieda — Štit domu vidieť — blahobyt — vidieť horieť — strata — Tah v lotérii — stroskotané nádeje Tanečné topánóčky — zvada, spor Údolie, cestovať po ňom — tvoje pranie na splni — Veterný mlyn — másť radost z práce

GRUŽLICA RZEKOMA OWIEC

Jest to schorzenie charakteryzujące się powstaniem guzków podobnych do gružlicy, a wywoływanymi przez bakterię gružlicę rzekomej owiec. Bakteria ta odporna jest na zimno i światło słoneczne oraz na wysychanie. Żyje długo nawet w mroźnym mieście i w kale. Zakażenie może nastąpić przez przedwódkę pokarmową, oddechową jak również przez skórę (ranę zakażoną przez ukąszenie sie). Przenoszeniu się choroby nua sztuki zdrowe sprzyja, kąt chorych owiec. Zwierza chorujące wykazują powiększenie węzłów chłonnych podszelekowych, przyusznych lub szyjnych, które są nie-

bolesne, gorące. Czasami następuje zropienie węzła i wydostanie się zawartości ropnej na zewnątrz. Przy silnym zatakowaniu większe ilości węzłów chłonnych zwierzę wykazuje trudności w poruszaniu się. Często dochodzi również do schorzeń płuc w postaci przewlekłego zapalenia oskrzeli i płuc, co objawia się utrudnionym oddychaniem i anemią. Częściej chorują owce starsze niż małe, wykazując ospałość, brak apetytu, chód szczudłowany. Czasem zdarza się również zapalenie stawów. U starszych owiec może wystąpić zapalenie wymienia, w którym tworzą się drobne żółtozielone guzki zawierające gesta ropę. Po śmierci zwierzęcia można stwierdzić dużą ilość zropiałych ognisk w wątrobie, śledzionie, nerkach, w plucach zaś zielono-szare guzki różnej wielkości. Nagólnie rokowanie jest nie-

pomyślne. Zwierzęta ze stwierdzonymi zmianami w węzłach chłonnych podchirurgicznie. Przy stwierdzonych zmianach w naszkornych mogą być leczone rzadzących wewnętrznych lepiej takie owce wybrakowań. **SALMONELOZA OWIEC** Jest to schorzenie wywołane masowym zakażeniem jelit oraz całego ustroju. Zakażenie to występuje z reguły przez przewód pokarmowy wskutek przyjmowania pokarmu zakażanego. Zarazek atakuje przede wszystkim ścianki trawienia i jelit cienkich. Rozwojowi choroby sprzyja słabe odżywianie, długie transporty kolejowe, niedobór witamin. Schorzenie może być łatwo rozwinione wśród wielu sztuk. Zróżnicowanie zakażenia mogą też być inne zwierzęta, szczególnie myszy i szczury. Okres wylegania trwa 2–3 dni. Początkowo zwierzę wykazuje nieznaczne pod-

wyższenie cieploty, obrzęk oraz zaczerwienienie spojówek, osłabienie oddechu, brak apetytu. Kał jest płynny, często zmieszany z krwią. Zwierzę przezwane leży, wykazuje trudności przy wstawaniu oraz puje silne wychudzenie, chwiejność chodu. Następnie wypadanie wełny a wreszcie śmierć. Czasami, choć rzadko następuje przelađo wyzdrowienia. Takie manie choroby i może dojść sztuki zazwyczaj sa nosicielami zarazka i stają się niebezpieczne dla hodowli. Leczenie polega na stosowaniu sulfamidów, jednak uważa się je za mało wskażane z uwagi na wspomniane wyżej nosicielstwo zarazka. Zapobieganie polega przede wszystkim na chowie w warunkach higienicznych. Miejsca, w których przebywają chore sztuki, muszą być gruntownie wycyszczane i odkażone.

HENRYK MĄCZKA

ZUZKA

ZABÍJAČKOVÁ KAŠA

Rozpočet: 100 g bravčovo-srdca, 100 g bravčových plúcok, 100 g bravčovej pečene, 100 g bravčovej podhrdliny, 20 g masti na pekáč, 1 žemľa, sol, cesnak, čierne korenie, majorán.

Vnútornosti s podhrdlinou uvaríme v osolenej vode. Nadrobno ich pekárame, pridáme namolenú,

vyliačenú žemľu, sol, čierne korenie, majorán a roztrety cesnak. Premiešame, dáme na vymostený pokáč a upečieme.

Podávame sa zemiakmi a uhorkou.

DUSENÁ BRAVČOVÁ KRV

Rozpočet: 40 g masti, 60 g cibule, 1/2 litr. bravčovej kvri, 4 žemle, čierne korenie, sol, majorán.

Na masti zapeníme poskánu cibulkou, pridáme pokrájané žemle zaliaté krvou, majorán, okoreníme, posolíme a dusíme.

Podávame so zemiakmi a s uhorkou alebo šalátom.

PEČENOVÝ PAPRIKÁŠ

Rozpočet: 400 g bravčovej pečene, 40 g masti alebo masla, 60 g cibule, 40 g hladkej múky, 2 dl kyslej smotany, sol, voda, červená paprika.

Na masti zapeníme pokrájanú cibulku, pridáme červenú papriku, pečené pokrájanú na kocky, podlejeme vodou a dusíme. Udušenú pečen zahustíme zátrepkou z kyslej smotany a múky, povaríme a posolíme.

Podávame s haluškami, ryžou alebo zemiakmi.

PIŠKÓTY S MEDOM

Rozpočet: 3 vajcia, 100 g medu, 100 g hladkej múky, práškový cukor na posypanie.

Žltky vymiešame s medom na penu a zlahka priimešame tuhý sneh a múku. Cesto dáme do pláteného vrecka s hladkou rúrkou a na plech vyloženým pomasteným papierom vytláčame piškóty, które posypeme cukrom a upečieme v stredne teplej rúre. Upečené zoberieme z papiera nožom.

ŽIVOT CZASOPISMO SPOŁECZNO KULTURALNE

Ukazuje się do 15 każdego miesiąca

NEVIETE SI PORADIŤ S RÓZNÝMI TAŽKOSTAMI A ZÁLEŽITOSTAMI, KTORÉ VÁS ROZČUEUJÚ? NAPISTE NÁM NA ADRESU: REDAKCIJA ŽIVOT, 00372 WARSZAWA, UL. FOKSAL 13, ODPOVIEME VÁM A PORADÍME NA STRÁNKACH ČASOPISU ALEBO LISTOM.

Organ Towarzystwa Kulturalnego Czechów i Słowaków w Polsce redaguje: ADAM CHALUPEK — redaktor naczelný, Marian Kaškiewicz — z-ca red. nacz. oraz społeczne kolegium redakcyjne w składzie: Augustin Andrašák (Jablunka), František Bednárik (Nowa Biala), Alojz Biel (Zubrzica Góra), Augustín Bryza (Lapsze wyżne), Alojz Galuš (Krempachy), Vladimír Hess (Lublin), František Chalupka (Nowa Biala), Bronisław Knapčík (Mikolów) Ján Koválik (Zubrzica Dolna), Andrej Kucek (Lipnica Wielka), František Kurnát (Nowa Biala), Waclaw Luščinský (Zelów), Lídia Mšálková (Zubrzica Góra), Lídie Mundillova (Kuców), Ignáč Nižník (Myślenice), František Paciga (Krempachy), Alžbeta Stojovská (Warszawa), Ján Spernoga (Warszawa), Růžena Urbánová (Gesiniec), Valerie Wojnarowská (Warszawa), Andrej Vaksman'ský (Tribš), Andrej Vojtas (Jurgów).

Tłumaczenia i korekta jęz. czeskiego — Valerie Wojnarowska; tłumaczenia na jęz. słowacki — Alžbeta Stojovská; weryfikacja stylistyczna i korekta jęz. słowackiego — Ján Spernoga; red. techn. — Magdalena Polakowska; red. graf. — Elżbieta Ksybek.

Nadesłany rękopiśmi, fotografii i rysunków redakcja nie zwraca. Wydawca: Wiejska 12, tel. 28-24-11.

Adres redakcji: 00-372 Warszawa, ul. Foksal 13. Tel.: 26-44-49, 26-04-55, 26-42-57. Adres ZG TKCis: 31-024 Kraków, ul. Szpitalna 38, tel. 212-92.

Cena prenumeraty krajowej: rocznie — 12 zł; półrocznie — 6 zł; kwartalnie — 3 zł. Prenumeraty przyjmowane są do dnia 10 každego miesiąca poprzedzającego okres prenumeraty. Prenumeraty na kraj dla czystników indywidualnych przyjmują Urzędy Pocztowe oraz listonosze. Wszystkie instytucje państwowego i społecznego w miastach, zamawiają prenumeraty wyłącznie za pośrednictwem Oddziałów i Delegatur RSW „Prasa-Książka-Ruch”. Pozostałe — mające siedzibę na wsi lub w innych miejscowościach, w których nie ma Oddziałów i Delegatur — zamawiają prenumeraty za pośrednictwem Urzędów Pocztowych.

Prenumeratę na zagranicę przyjmuję: RSW „Prasa-Książka-Ruch”, Biuro Kolejowe Wydawnictw Zagranicznych, ul. Wronia 23, 00-840 Warszawa. Konto Nr 1-6-100024. Cena prenumeraty dla zagranicy jest wyższa od prenumeraty krajowej o 50%.

Odkano do skoku 3.12.1978. Numer podpisano do druku 11.I.1979 r.

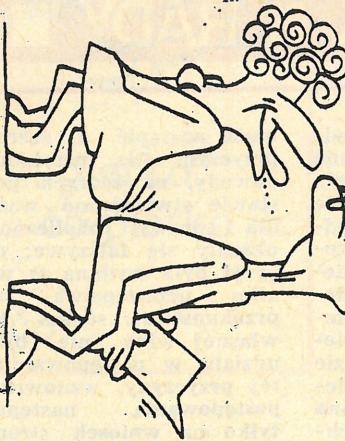
Druk: Prasowe Zakłady Graficzne RSW „Prasa-Książka-Ruch”, 00-375 Warszawa, ul. Smolna 10. Zam. 1590. Nr indeksu 38601/38501. C-122.

Máj novoročný KOJÍČ

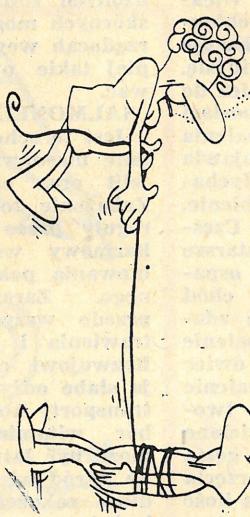
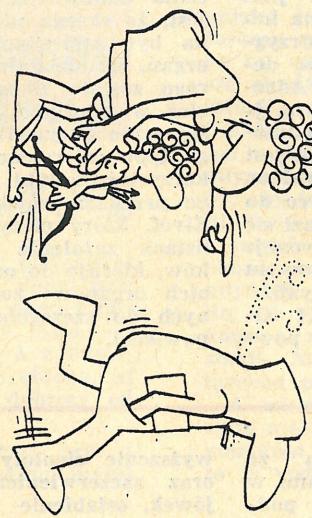
AKO NADVÄZUJETE NOVÉ PRIATEĽSTVÁ?

TENTOKRÁT IBA PRE DIEVČATÁ

Položili ste si už niekedy otázku, akym asi dojmom pôsobíte na lidi okolo seba, ako konate, aká ste v styku s cudzimi ľudmi? Odpovedeť na otázky náslo kvízom tak, že si vyberte vždy jedno z ponúkanych riešení!

- ihned všetko zabudnem
- zapamätam si iba tvár
- viem si zapamätať alebo tvár, alebo meno, alebo povolenie
- pamäjam si všetko
- Stojite na autobusovej stanici a všimnite si, že vás pozoruje nedaleko sediaci muž. Co si pomyslite?
- naň sa beše snád niečo v neprirodak?
- asi sa takto pozera na každú ženu
- zda sa, že sa mu páčim
- určite sa do mňa zamiloval!

HODNOTENIE:

16 bodov a viac:

Rýchle nadvážujete nové priateľstvá. Pris-

Za odpoved „a“ si počítajte 1 bod, za kaž-

„d“ 4 body.

1. Sedíte v električke a narazíte si uvedo-

mujete, že naproti vám sedí príateľ, ktorého

a) rádej neurobím mič, aby som sa snaď

nepomýlia

b) pozeraam sa na neho pozorne a dúfam, že

c) opatrene do neho strečim, aby som vzbudila

jeho pozornosť

d) budem sa k nemu srdcne sama hľať

2. Po prvykrát ideete na schodku s mu-

žom, ktorý sa vám veľmi páči. Co si pritom

myslite?

a) určite na neho urobím dojen

b) akým dojmom asi na neho zapasobím?

c) určite objavíme niejaké spoločné zaujmy

aký človek to asi bude?

AKÁ JE TVOJA FARBA ?

Ak by si mohla vyberať farbu šiat na spo-

ločenský večierok s „ním“ a mala na výber

žlté, sedé, modré, tirkysové a červené šaty,

z ktorých by si obliekla žlté znameno by

prítomnosť vzbudzuje v tebe optimizmus,

ale niekedy mu robí aj scénu zo žicrítostí.

Keby si obliekla sedé šaty znamenalo by

to, že sa viē dokonale ovládať a skryvať

svoje pravé cíty, aj keď sú vrelé. V hlbke

duše pochybuješ o jeho citoch, lebo si vše-

trošku pesimistka.

Modrá farba tvojich šiat vraví, že si istá

čítov svojho partnera. Ty si skôr plachá a

menlivá, ale partner je vždy veľmi milý.

Tirkysovozelená farba je odrazom tvojej

nálad: si chladná a trízva pri hodnotení,

máš vždy odstup k všetkému, čo sa deje, a preto sa pohybuješ medzi nádejom a skia-

maním.

Ked si vyberieš červenú farbu — máš pl-

nešliahké náladu, vybuchnosť a potom sa to

snažíš zahľadit. A všebe si iniciatívnym čo-

verom nien v citovej oblasti.

Z ASTROLÓGOVEJ KRONIKY

Čo vás očakáva v januári?

OSOBY NARODENÉ VZNAMENÍ BLÍŽENCOV (21.5.—21.6.) — Pre ľasku a manželstvo nie je to životné obdobie. Vystraňajte sa najmä neuvažených rozhodnutí, aby ste to neskôr neovrátovali.

OSOBY NARODENÉ VZNAMENÍ BÝKA (21.4.—20.5.) — možete očakávať menšie rozporu v rodine, dajte si pozor na finančné záležnosti.

OSOBY NARODENÉ VZNAMENÍ BLÍŽENCOV (21.5.—21.6.) — Pre ľasku a manželstvo nie je to životné obdobie. Vystraňajte sa najmä neuvažených rozhodnutí, aby ste to neskôr neovrátovali.

OSOBY NARODENÉ VZNAMENÍ RAKA (22.6.—22.7.) — Pre starších ľudí je toto obdobie veľmi priaznivé, mladí by sa mali vystrihat prenáleenosť, žariivosť a nepremyslených hádok.

OSOBY NARODENÉ VZNAMENÍ LEVA (23.7.—23.8.) — Zdravie mnohých ľudí sa v tomto čase upevnu, mladí môžu očakávať priaznivé zmeny, mnohí vyriešia svoje rodičinné a pracovné problémy.

OSOBY NARODENÉ VZNAMENÍ PANNY (24.8.—23.9.) — Po malých prechodených tažkostach nastanú pre vás veľmi dobré časy.

Týka sa to práce, rodinných vzťahov a pracovných záležostí.

OSOBY NARODENÉ ZZNAMENÍ VĀH (24.9.—23.10.) — Podnikavost a energia mnohých vyzrastie, čo priniesie dobré výsledky,

predovšetkým pracovné. Mnohé ženy môžu otáčkať novú známost. OSOBY NARODENÉ VZNAMENÍ ŠKORPIONA (24.10.—22.11.) — Obdobie bude bohaté na učalosti, ľaska bude spieť k dobrému a mnohí budú mať mimoriadnu radosť zo života. Pozor na zdravie, najmä na pre-

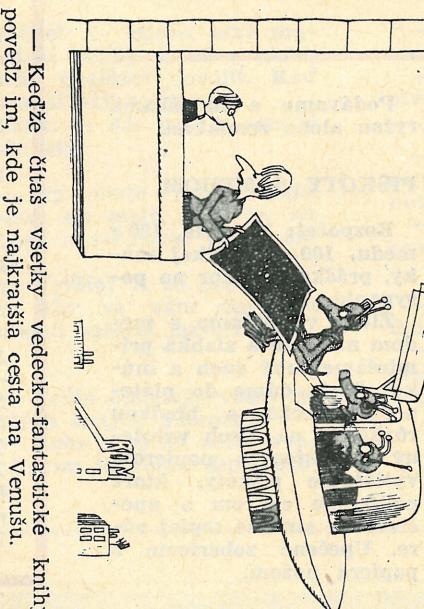
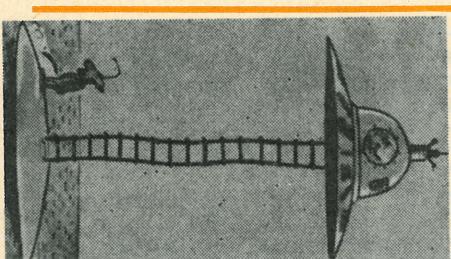
čičkovanie.

OSOBY NARODENÉ VZNAMENÍ STRELA (23.11.—21.12.) — Uspiech v ľáske a čas mimoriadne dobrý na cestovanie, najmä na zimné dovolenky, na ktorých sa mladí môžu zožiariť so životným partnerom.

OSOBY NARODENÉ VZNAMENÍ KOZOROZY (22.12.—20.1.) — Neodporúčame cestovať najmä tým, ktorí trpeli chorobami z prechladnutia. Odložte cestovanie na neskôršie. Rodinné pomery sa výrazne zlepšia.

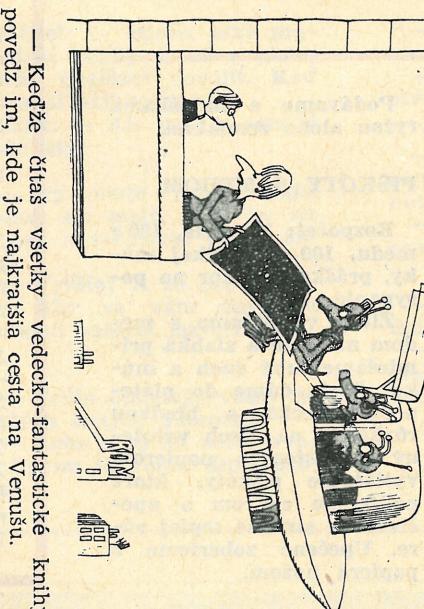
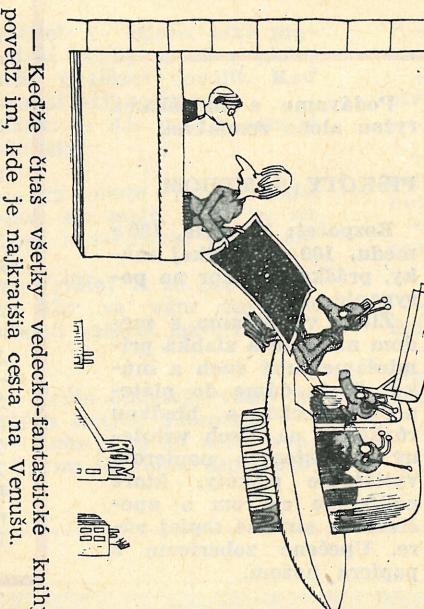
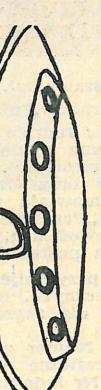
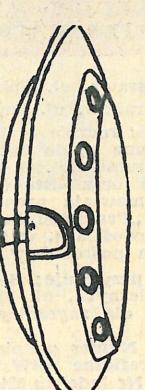
OSOBY NARODENÉ VZNAMENÍ VODNÁR (21.1.—18.2.) — Ženy by si mali dotykať prijemnej rodinnou nurostevu alebo ľust.

OSOBY NARODENÉ VZNAMENÍ RÝB (19.2.—20.3.) — Mužia si dat veľký pozor na choroby z prechladnutia, v ľáske bude pre vás toto obdobie veľmi dobré. Nerobe si starosti s menším nedorozumením v práci.

HUMOR

UFO A MY

— Podla mňa, oni tunajú výhradne medové týždne!

Keby si obliekla sedé šaty znamenalo by to, že sa viē dokonale ovládať a skryvať